
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
Gazi
1926

GENÇLİK MERKEZİ FAALİYETLERİNE KATILAN BİREYLERİN SERBEST ZAMAN TATMİN DÜZEYLERİNİN İNCELENMESİ

Bilal YAMAN

YÜKSEK LİSANS TEZİ
BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ÖĞRETMENLİĞİ
ANABİLİM DALI

GAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

MART, 2016

TELİF HAKKI VE TEZ FOTOKOPİ İZİN FORMU

Bu tezin tüm hakları saklıdır. Kaynak göstermek koşuluyla tezin teslim tarihinden itibaren ..... (….) ay sonra tezden fotokopi çekilebilir.

YAZARIN

Adı : Bilal
Soyadı : YAMAN
Bölümü : Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği
İmza :
Teslim tarihi :

TEZİN

Türkçe Adı : Gençlik Merkezi Faaliyetlerine Katılan Bireylerin Serbest Zaman Tatmin Düzeylerinin İncelenmesi

İngilizce Adı : Examınation Of Leisure Satisfaction Levels Of Individuals Participating In Youth Center Activitıes

ETİK İLKELERE UYGUNLUK BEYANI

Tez yazma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyduğumu, yararlandığım tüm kaynakları kaynak gösterme ilkelerine uygun olarak kaynakçada belirttiğimi ve bu bölümler dışındaki tüm ifadelerin şahsıma ait olduğunu beyan ederim.

Yazar Adı Soyadı: Bilal YAMAN

İmza:

JÜRİ ONAY SAYFASI

Bilal YAMAN tarafından hazırlanan "Gençlik Merkezi Faaliyetlerine Katılan Bireylerin Serbest Zaman Tatmin Düzeylerinin İncelenmesi" adlı tez çalışması aşağıdaki jüri tarafından oy birliği ile Gazi Üniversitesi Beden Eğitimi Ve Spor Öğretmenliği Anabilim Dalı'nda Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Danışman: Prof. Dr. Suat KARAKÜÇÜK
Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Anabilim Dalı, Gazi Üniversitesi ……

Başkan:
Anabilim Dalı, Üniversitesi ……

Üye:
Anabilim Dalı, Üniversitesi ……

Üye:
Anabilim Dalı, Üniversitesi ……

Üye:
Anabilim Dalı, Üniversitesi ……

Tez Savunma Tarihi: …../…../…….

Bu tezin Beden Eğitimi Ve Spor Öğretmenliği Anabilim Dalı'nda Yüksek Lisans tezi olması için şartları yerine getirdiğini onaylıyorum.

Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürü
Prof. Dr. Tahir ATICI ……

TEŞEKKÜR

Danışmanım olarak beni onurlandıran, çalışmalarım ve araştırmalarımda bilgi ve deneyimleri ile desteklerini gördüğüm sevgili hocam Prof. Dr. Suat KARAKÜÇÜK' e,

Tez çalışmamın anket sorularının hazırlanmasından, verilerin analizine kadar her aşamasında, her konuda yardımını benden esirgemeyerek destek olan Arş. Gör. Merve KARAMAN' a,

Araştırmamda destek ve yardımını esirgemeyen Arş. Gör. Tebessüm AYYILDIZ' a,

Araştırmanın anketlerinin uygulanmasında katkılarını esirgemeyen, Gençlik Merkezleri Daire Başkanı Gürkan TEKİN' e, sevgili arkadaşım Ceyhan Doğan'a, İç Anadolu Gençlik Merkezleri Müdürlerine, Gençlik Liderlerine ve gençlik merkezi üyelerine,

Araştırma verilerinin hazırlanmasında destek olan değerli dostlarım ve sevgili arkadaşlarıma çok teşekkür ederim.

Bu süreçte destek ve yardımları ile her zaman yanımda olan, vakitlerinden çalıp tezimi hazırladığım değerli eşim Gülsüm ve sevgili kızım Meryem'e sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

GENÇLİK MERKEZİ FAALİYETLERİNE KATILAN BİREYLERİN SERBEST ZAMAN TATMİN DÜZEYLERİNİN İNCELENMESİ

(Yüksek Lisans Tezi)

Bilal YAMAN

GAZİ ÜNİVERSİTESİ

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

Mart, 2016

ÖZ

Bu araştırmanın amacı, gençlik merkezi faaliyetlerine katılan bireylerin bazı değişkenlere göre serbest zaman tatmin düzeylerinin incelenmesidir. Evreni Türkiye İç Anadolu bölgesindeki Gençlik merkezine üye gençler oluşturmaktadır. Araştırma grubunu ise bu bölgede bulunan 11 ildeki Gençlik merkezlerine üye olan yaşları 13-27 arasında değişen 906 birey oluşturmaktadır. Araştırma verileri toplanmasında, serbest zaman tatmin düzeylerini belirlemek amacıyla Beard ve Ragheb' in (1980) geliştirdikleri, Karlı ve arkadaşlarının (2008) yılında geçerlilik güvenilirlik çalışmasını yaparak Türkçe literatüre kazandırdıkları 39 sorudan ve altı alt boyuttan oluşan iç tutarlılık (Chronbach Alfa) katsayısı 92 olarak bulunmuş Serbest Zaman Tatmin Ölçeği (Leisure Satisfaction Scale/LSS) kullanılmıştır. Verilerin analizinde değişkenlerin gruplara göre dağılımları incelenmiş, dağılımların normalliği ve varyansların homojenliği değerlendirilerek dağılımların parametrik özellik sergilemediği sonucuna varılmıştır. Bu nedenle katılımcıların serbest zaman tatmin düzeylerinin değişkenler ile aralarında fark olup olmadığını ortaya koymak için Mann-Whitney U testi ve Kruskal-Wallis-H testi kullanılmıştır. Ayrıca anlamlı farklara ait grup içi ikili karşılaştırmalar yine Mann-Whitney U testi ile yapılmıştır. Araştırma bulgularına göre; katılımcılar en yüksek serbest zaman tatmin puanını rahatlama, en düşük puanı ise fizyolojik alt boyutunda almışlardır. Serbest zaman tatmin düzeyi cinsiyet değişkenine göre sadece eğitim ve rahatlama alt boyutlarında, algılanan gelire göre sadece psikolojik alt boyutta, günlük boş zaman miktarına göre eğitim, estetik ve psikolojik alt boyutlarda, boş zamanı verimli kullanma durumuna göre rahatlama dışında tüm alt boyutlarda, boş zaman süresini kısıtlayıcı etmenlere göre katılımcıların sadece fizyolojik ve psikolojik alt boyutlarda, kişisel yeteneğe sahip olma durumuna göre tüm alt boyutlarda değişmektedir. Yaş değişkeni ile serbest zaman tatmin düzeyi arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunamamıştır.

Sonuç olarak algılanan gelir seviyesi, boş zaman miktarı yükseldikçe tatmin düzeyi artmakta ve kadınların, boş zamanını verimli kullandığını belirtenlerin ve kişisel yeteneğe sahip olanların serbest zaman tatmin düzeyleri daha yüksektir.

Anahtar Kelimeler : Rekreasyon, serbest zaman tatmini, gençlik merkezi

Sayfa Adedi : 57

Danışman : Prof. Dr. Suat KARAKÜÇÜK

EXAMINATION OF LEISURE SATISFACTION LEVELS OF INDIVIDUALS PARTICIPATING IN YOUTH CENTER ACTIVITIES

(M. Sc. Thesis)

Bilal YAMAN

GAZİ UNIVERSITY

INSTITUTE OF EDUCATİON SCIENCES

March, 2016

ABSTRACT

The aim of this study is to examine the leisure satisfaction levels of the individuals according to some variable who are involved in youth activities. The young members of the youth centres in the Central Anatolia region of Turkey form the population of the study. The sample of the study is 906 individuals whose age range from 13 to 27, and who are the members of youth centres in the 11 provinces of this region. In order to determine leisure satisfaction levels, Leisure Satisfaction Scale (LSS) which was developed by Beard and Ragheb (1980), and which was introduced to the Turkish literature by Karli and his friends (2008) who checked the validity and reliability of the tool was used in the data collection. The scale the internal consistency (Cronbach Alfa) of which was found as .92 consists of 39 questions and six dimensions. In the analysis of the data, the distributions of the variables were examined according to the groups. The distributions were found normal, and the variances were determined as homogeneous; and it was concluded that distributions do not exhibit parametric feature. Therefore, in order to demonstrate whether there are any differences between the participants' leisure satisfaction levels and the variables, Mann-Whitney U test and Kruskal-Wallis H-test were applied. Besides, intra-group pairwise comparisons concerning significant differences were made through Mann-Whitney U test. According to the findings, participants received the highest leisure satisfaction score in relief sub-dimensions, and the lowest ones in physiology sub-dimension. Leisure satisfaction levels varied only in education and relief sub-dimensions according to gender variable; only in psychology sub-dimension according to income; in education, aesthetic and psychology sub-dimensions according to the amount of daily leisure time; in all sub-dimensions except relief according to the efficient use of leisure

time; whether having individual talent only in physiology and psychology sub dimensions according to the limiting factor of leisure time. There wasn't found a statistically significant difference between the age variable and leisure satisfaction level. As a result, the more the perceived level of income and the amount of leisure time increased, the more the satisfaction levels increased. The leisure satisfaction levels of women, the individuals who indicated their efficient use of leisure time and those with personal skills were found high.

Key Words : Recreation, leisure satisfaction, youth center

Page Number : 57

Supervisor : Prof. Dr. Suat KARAKÜÇÜK

İÇİNDEKİLER

TEŞEKKÜR ..... **iv**
ÖZ ..... **v**
ABSTRACT ..... **vii**
İÇİNDEKİLER ..... **ix**
TABLOLAR LİSTESİ ..... **xi**
ŞEKİLLER LİSTESİ ..... **xii**
SİMGELER VE KISALTMALAR LİSTESİ ..... **xiii**
BÖLÜM I. GİRİŞ **1**
1.1. Problem Durumu **1**
1.2. Araştırmanın Amacı **2**
1.3. Araştırmanın Önemi **3**
1.4. Varsayımlar **4**
1.5. Araştırmanın Sınırlılıkları **4**
1.6. Tanımlar **4**
BÖLÜM II. KAVRAMSAL ÇERÇEVE **7**
2.1. Zaman **7**
2.2. Boş Zaman **9**
2.3. Serbest Zaman **12**
2.4. Serbest Zaman Tatmini **13**
2.5. Serbest Zaman Değerlendirilmesi **13**
2.6. Serbest Zaman Faaliyetlerine Katılmayı Etkileyen Faktörler **14**
2.7. Rekreasyon **16**
2.8. Gençlik **18**
2.9. Gençlik Merkezi **20**
2.9.1. Gençlik Merkezi Vizyonu **20**
2.9.2. Gençlik Merkezi Misyonu **21**

2.9.3. Gençlik Merkezlerinin Mevcut Durumu 21
2.9.4. Gençlik Merkezi Faaliyetleri 24
2.9.4.1. Gençlik Merkezleri Aracılığıyla Yürütülen Gençlik ve Spor Bakanlığı Projeleri 24
2.9.4.2. Gençlik Merkezlerinde Yürütülen Yerel Projeler 25
2.9.4.2.1. Eğitim Faaliyetleri 25
2.9.4.2.2. Kültür Sanat Faaliyetleri 25
2.9.4.2.3. Kişisel Gelişim Kursları 26
2.9.4.2.4. Spor Faaliyetleri 26
2.9.4.2.5. Sosyal Sorumluluk Faaliyetleri 26
BÖLÜM III. YÖNTEM 29
3.1. Araştırmanın Modeli 29
3.2. Evren ve Örneklem 29
3.3. Verileri Toplama Aracı 30
3.4. Verilerin Toplanması 31
3.5. Verilerin Analizi 31
BÖLÜM IV. BULGULAR VE YORUMLAR 33
4.1. Gençlik Merkezi Faaliyetlerine Katılan Bireylerin Serbest Zaman Tatmin Düzeylerine İlişkin Bulgular 33
4.2. Gençlik Merkezi Faaliyetlerine Katılan Bireylerin Serbest Zaman Tatmin Düzeylerinin Kişisel Değişkenlere Göre Karşılaştırılması 34
BÖLÜM IV. SONUÇ VE ÖNERİLER 43
5.1. Sonuçlar 43
5.2. Öneriler 47
KAYNAKLAR 49
EKLER 53
EK-1. Anket Formu 54
EK-2. Serbest Zaman Tatmin Ölçeği 55
ÖZGEÇMİŞ 57

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 1. *Yaş ve cinsiyete göre nüfus-2015*.....2
Tablo 2. *Faaliyet türüne, cinsiyete ve yaş gruplarına göre kişi başına ortalama faaliyet süresi, 2014-2015* 9
Tablo 3. *Serbest zaman faaliyetlerine katılmayı etkileyen faktörler*.....15
Tablo 4. *Yaş ve cinsiyete göre nüfus-2015*.....19
Tablo 5. *Katılımcılara ilişkin kişisel değişkenler* 30
Tablo 6. *Katılımcıların serbest zaman tatmini ve alt boyutlarının aritmetik ortalama ve standart sapma değerleri*.....33
Tablo 7. *Katılımcıların cinsiyet değişkenine göre serbest zaman tatmin puanlarının karşılaştırılması* 34
Tablo 8. *Katılımcıların yaş değişkenine göre serbest zaman tatmin puanlarının karşılaştırılması* 35
Tablo 9. *Katılımcıların algılanan gelir değişkenine göre serbest zaman tatmin puanlarının karşılaştırılması*.....36
Tablo 10. *Katılımcıların yerleşim yeri değişkenine göre serbest zaman tatmin puanlarının karşılaştırılması*.....37
Tablo 11. *Katılımcıların günlük boş zaman miktarı değişkenine göre serbest zaman tatmin puanlarının karşılaştırılması*.....38
Tablo 12. *Katılımcıların boş zamanı verimli kullanma durumlarına göre serbest zaman tatmin puanlarının karşılaştırılması*.....39
Tablo 13. *Katılımcıların boş zaman sürelerini kısıtlayıcı etmenlere göre serbest zaman tatmin puanlarının karşılaştırılması*.....40
Tablo 14. *Katılımcıların kişisel yeteneğe sahip olma durumuna göre serbest zaman tatmin puanlarının karşılaştırılması*.....41

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1. Gençlik merkezleri üye sayıları 22
Şekil 2. Türkiye geneli gençlik merkezleri üye sayıları 22
Şekil 3. Gençlik merkezi sayıları 23
Şekil 4. Gençlik merkezlerinin personel sayıları.....23
Şekil 5. Gençlik merkezleri tesis ve mülkiyet durumu 24

SİMGELER VE KISALTMALAR LİSTESİ

ADNKS	Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi
BESYO	Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu
GSB	Gençlik ve Spor Bakanlığı
KYK	Kredi ve Yurtlar Kurumu
LSS	Life Satisfaction Scale
Max.	Maximum
Min.	Minimum
N	Gözlem Sayısı
p	Anlamlılık Düzeyi
TDK	Türk Dil Kurumu
TÜİK	Türkiye İstatistik Kurumu
UN	Birleşmiş Milletler
UNESCO	Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Kurumu
WB	Dünya Bankası
$\bar{x}$	Ortalama
Z	Z puanı
χ^2	Ki-kare puanı

BÖLÜM I

GİRİŞ

1.1. Problem Durumu

Gençlik, biyolojik olmaktan ziyade sosyolojik anlamda ele alınması gereken bir kavramdır. Gençliğin, içinde bulunulan zaman, toplumların sosyoekonomik gelişimleri, kültür ve geleneklerine göre tanımı yapılır. Dolayısıyla, öznellik içeren gençlik tanımlamaları için evrensel kabul görmüş tek bir yaş aralığından söz edilemez. Ülkemizin şartları göz önüne alındığında gençlik politikalarının hedef grubu, 14-29 yaş aralığında bulunan bireyler olarak kabul edilmektedir (Gençlik ve Spor Bakanlığı (GSB), 2013, s. 4).

Gelişen teknolojinin insanlar üzerindeki etkisi yeni bir yaşam biçimini de beraberinde getirmektedir. Hareketsiz yaşam alışkanlığının hâkim olduğu, kişiler arası iletişimin sanal ortamlara taşındığı, sosyalleşmeden uzak yaşam tarzı, özellikle gençler tarafından oldukça benimsenmektedir. Teknolojinin getirdiği bu olumsuz etkilerden kurtulmanın en iyi yolu serbest zamanları olumlu bir şekilde değerlendirmekten geçmektedir. Gelişmiş ülke olmanın kriterlerinden biri de serbest zaman etkinliklerine ayrılan süre ve bu süre içerisinde yapılan faaliyetlerin niteliğidir (GSB, 2013, s. 35). Günümüz toplumunda serbest zamanların verimli bir şekilde değerlendirilmesinin bireyler ve özellikle gençler üzerinde olumlu etkileri vardır. Gelişmiş ülkelerde gençlere milli, manevi, toplumsal, kültürel, sanatsal ve insani değerleri kazandırmada en iyi yolun serbest zamanları verimli bir şeklide değerlendirmekten geçtiği ve daha önemlisi serbest zaman etkinliklerinin eğitimin bir parçası olduğu kabul edilmektedir. Gençlerin serbest zamanlarını gereği gibi değerlendirmemeleri onların temelde var olan toplumsal, ekonomik ve psikolojik sorunlarının daha yoğun biçimde ortaya çıkmasına neden olmaktadır. Gençlerin fiziksel, psikolojik ve sosyal olarak gelişmesi yönünden de ilgilerini tatmin edecek faaliyetlere katılmasında yarar ve zorunluluk vardır (GSB, 2013, s. 35).

Ülkemizde gençlere yönelik serbest zaman etkinlikleri planlayan, uygulayan kamu kurumlarının başında Gençlik ve Spor Bakanlığı bünyesindeki gençlik merkezleri

gelmektedir. Son yıllardaki gelişmelere bakıldığında gençlik merkezlerinin sayısının ve yaptığı faaliyetlerin arttığı gözlemlenmektedir (GSB, 2013, s. 11). Türkiye'nin Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemine (ADNKS) göre Türkiye nüfusu 2015 yılı itibarıyla 78.741.053 kişidir. Toplam nüfusun kadın ve erkek sayıları hemen hemen (kadın nüfusu = 39.229.862 kişi, erkek nüfusu = 39.511.191 kişi) birbirine eşittir.

Tablo 1.

Yaş ve cinsiyete göre nüfus-2015

Yaş Grubu	Toplam	Erkek	Kadın
15-19	6.585.500	3.382.363	3.203.137
20-24	6.314.167	3.224.168	3.089.999
25-29	6.263.249	3.178.350	3.084.899
Toplam	**78.741.053**	**39.511.191**	**39.229.862**

Kaynak: TÜİK, www.tuik.gov.tr Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi (ADNKS)

Tabloda yaş grubu ve cinsiyete göre nüfus dağılımı görülmektedir. Buna göre hedef kitle 15-29 yaş grubunda 19.162.916 kişi yer almaktadır. Tabloya göre Türkiye'de genç nüfus toplam nüfusun %24'ünü oluşturmaktadır. Diğer bir ifade ile Türkiye'de genç nüfus oranı toplam nüfus içerisinde önemli bir orandadır. Türkiye, bu özellikleri ile Avrupa'da genç nüfusun toplam nüfusuna oranı en yüksek olan ülkedir. Gençlik Hizmetleri ve Spor İl Müdürlükleri bünyesinde faaliyet gösteren gençlik merkezlerinde gençlerin serbest zamanlarını ilgi, istek ve yetenekleri doğrultusunda değerlendirmelerini sağlamak, onları sosyal, kültürel, sanatsal ve sportif faaliyetlere yönlendirerek sosyal kişiliklerin gelişmesine katkıda bulunmak amacıyla çalışmalar yapılmaktadır (GSB, 2013, s. 12). Gençlere sosyalleşme, aktif vatandaş olma, sorumluluk alabilme, zararlı alışkanlıklardan uzak durma ve zamanını yönetme gibi özellikler kazandıran serbest zaman etkinlikleri konusunda politikalar oluşturulurken, gençlerin cinsiyetleri, sosyoekonomik durumları, eğitim seviyeleri, tercih ve eğilimleri göz önünde bulundurularak onlarla uygun iletişim kanallarının kurulması hayati öneme sahiptir (GSB, 2013, s. 12).

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı, gençlik merkezi faaliyetlerine katılan bireylerin serbest zaman tatmin düzeylerinin incelenmesine yönelik çalışmalar yaparak var olan durumu ortaya çıkarmaktır. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

1. Gençlik merkezi faaliyetlerine katılan bireylerin serbest zaman tatmin düzeyleri nedir?
2. Gençlik merkezi faaliyetlerine katılan bireylerin serbest zaman tatmin düzeyleri cinsiyete göre değişmekte midir?
3. Gençlik merkezi faaliyetlerine katılan bireylerin serbest zaman tatmin düzeyleri yaşa göre değişmekte midir?
4. Gençlik merkezi faaliyetlerine katılan bireylerin serbest zaman tatmin düzeyleri algılanan gelir seviyesine göre değişmekte midir?
5. Gençlik merkezi faaliyetlerine katılan bireylerin serbest zaman tatmin düzeyleri yerleşim yerine göre değişmekte midir?
6. Gençlik merkezi faaliyetlerine katılan bireylerin serbest zaman tatmin düzeyleri günlük boş zaman miktarına göre değişmekte midir?
7. Gençlik merkezi faaliyetlerine katılan bireylerin serbest zaman tatmin düzeyleri boş zamanı verimli kullanma durumuna göre değişmekte midir?
8. Gençlik merkezi faaliyetlerine katılan bireylerin serbest zaman tatmin düzeyleri boş zaman süresi kısıtlayıcı etmenlere göre değişmekte midir?
9. Gençlik merkezi faaliyetlerine katılan bireylerin serbest zaman tatmin düzeyleri kişisel yeteneğe sahip olma durumuna göre değişmekte midir?

1.3. Araştırmanın Önemi

Gençlik merkezi; gençlerin sosyal, kültürel, sanatsal ve sportif faaliyetler çerçevesinde boş zamanlarının ilgi, istek ve yetenekleri doğrultusunda değerlendirilmesine fırsat vererek, topluma aktif vatandaşlar olarak katılmalarını sağlayan, gençleri zararlı alışkanlıklardan korumaya yönelik çalışmalar yapan, kişilik gelişimlerini zenginleştirmeleri ve kendilerini gerçekleştirmelerine imkan sağlayan kurumlardır (www.mevzuat.gov.tr). Bu araştırma ile Gençlik merkezlerinin yaygınlaştırılmasına ve faaliyetlerinin gençlerin boş zamanlarını değerlendirmede daha yararlı hale getirilmesine katkı sağlayacağı umulmaktadır. Gençlerin gençlik merkezleri faaliyetlerine katılmaları, akademik başarılarının artırılmasında önemli katkılar sağlayacağı düşünülmektedir.

Bireyin kişisel ve sosyal gelişimi açısından, istek ve yeteneklerine göre bir faaliyet alanına yönelmesi, hem serbest/boş vakitlerini değerlendirme, hem kötü alışkanlıklardan uzak durma, hem de potansiyellerini gerçekleştirebilme, güçlü, sağlıklı ve donanımlı bir kişilik kazanabilmesi açısından önemlidir. Ülkemizde gençlere yönelik serbest/boş zaman faaliyetlerini planlayan, uygulayan kurumlarının başında Gençlik ve Spor Bakanlığı'na

bağlı Gençlik Merkezleri gelmektedir. Son yıllarda Gençlik ve Spor Bakanlığı'na bağlı gençlik merkezleri sayılarının, faaliyetlerinin arttığı gözlemlenmektedir (www.gsb.gov.tr). Gençlik merkezlerinden faydalanan gençlerin, daha etkin ve verimli hizmet alabilmesi için, mevcut durumun tespit edilmesi ve beklentilerin ortaya konulması gerekmektedir.

Bu araştırma ile Gençlik merkezlerinden faydalanan gençlerin, Gençlik merkezlerine ilişkin görüşlerinin sonucunda ihtiyaçlarının belirlenmesi amaçlanmaktadır. Gençlerin, gençlik merkezlerine ilişkin beklentilerinin belirlenerek faaliyetlerin ve çalışmaların bu doğrultuda planlanmasının daha faydalı olacağı düşünülmektedir. Gençlik merkezlerinde verilen eğitim ve yapılan faaliyetlerin gençlerin en değerli sermayesi olan zamanlarını ve gençliklerini, bugünleri ve yarınları adına faydalı ve iyi çalışmalarla değerlendirebilmeleri doğrultusunda yön verebileceği düşünülmektedir. Bu araştırma, İç Anadolu Bölgesinde 11 ilde 12 gençlik merkezine üye 906 gencin katılımıyla gerçekleştiği göz önünde bulundurulduğunda bir ilk olma özelliği taşımaktadır. Gençlik Merkezleri'nde 14-29 yaş grubundaki gençlerin boş zaman, serbest zaman ve Gençlik Merkezine ilişkin düşünce ve beklentileri incelenerek yöneticiler, gençlik çalışanları ve araştırmacılar için kaynak teşkil edeceği düşünülmektedir.

1.4. Varsayımlar

Araştırmada veri toplanmasına yardımcı olacak gençlik merkezi üyelerinin anketi yanıtlarken görüşlerini içtenlikle ve tam olarak yansıttıkları düşünülecektir.

1.5. Araştırmanın Sınırlılıkları

Bu araştırma; araştırmanın örneklemini oluşturan, İç Anadolu Bölgesi'nde gençlik merkezlerindeki üye bireylerden tesadüfi yöntemle seçilen katılımcılar ile sınırlıdır.

1.6. Tanımlar

Gençlik: Bireyin, bedensel, zihinsel, duygusal sosyal, ahlaki, kültürel ve ekonomik yönden gelişimini sağladığı; çocukluk ile erişkinlik arasında yer alan, ergenlik ve delikanlılık özelliklerinin bütünleştiği, cesaret ve macera duygularının ağır bastığı, duygu, düşünce, davranış ve tutum bakımından kişiliğini geliştirip, hızlı bir gelişme gösterdiği; bireyi sosyal olgunluğa hazırlayan, 14-24 yaş grubu içinde yer alan bir geçiş dönemi olduğu söylenebilir (Güçlü, 2013, s. 161).

Gençlik Merkezi: Gençlik merkezleri; il müdürlüklerine bağlı olarak, gençlerin sosyal, kültürel, sanatsal ve sportif faaliyetler çerçevesinde serbest zamanlarının ilgi, istek ve yetenekleri doğrultusunda değerlendirilmesine fırsat vererek topluma aktif vatandaşlar olarak katılmalarını sağlayan ve gençleri zararlı alışkanlıklardan korumaya yönelik çalışmaları yürüten kurumlardır (www.mevzuat.gov.tr).

Boş Zaman (Serbest Zaman): Kişinin çalışmadığı, yaşam zorunluluklarının ve sorumluluklarının dışında kalan, kişinin kendi isteği yönünde harcayabileceği zaman (Karaküçük, 2005, s. 23), diğer bir ifade ile kişinin zorunlu uğraşıları dışında kalan ve kullanma biçiminde tamamen özgür olduğu serbest zamanlarında, maddi kazanç sağlama amacı gütmeyen, herkese göre değişen amaç ve yöntemlerle ve tamamen kişisel tercihlerle yapılan etkinliklerdir (Arslan, 2010, s. 11).

BÖLÜM II

KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Bu bölümde genel olarak zaman, boş zaman, serbest zaman, serbest zaman tatmini ile rekreasyon kavramları, gençlik ve gençlik merkezi konuları ele alınmıştır.

2.1. Zaman

Sözlük anlamı olarak zaman, Türk Dil Kurumu (TDK) tarafından "bir işin, bir oluşun içinde geçtiği, geçeceği veya geçmekte olduğu süre, vakit" olarak tanımlanmaktadır (www.tdk.gov.tr). "Boş Zamanlar Sosyolojisi" isimli eserinde, Tezcan (1993) zaman kavramını kullanım çeşitlerine göre ele almaktadır.

1. Var olmakla ilgili zaman; yemek yeme, uyuma, vücut temizliği gibi biyolojik ihtiyaçlara ayrılan zamandır.
2. Geçimle ilgili zaman; çalışma, işle ilgili kullanılan zamandır.
3. Boş zaman; oyun-boş zaman değerlendirme, istirahat için kullanılan zaman olarak değerlendirmektedir.

Zaman, insan için yaradılışından bu güne büyük önem taşımıştır. İnsanın gelişmesinde ve hangi alanda olursa olsun mesleki başarısında zaman anlayışının payı büyüktür. Bu, fertler kadar toplumlar için de böyle gelişmiştir. İş hayatını, sosyal ilişkilerini, eğlence ve dinlenme alışkanlıklarını bu anlayış içerisinde tanzim eden toplumlar, diğer toplumlara göre daha fazla gelişmişlerdir (Karaküçük, 2005, s.3). "Zaman, tüm varlıkların hayat ölçüsü olan, tasarruf edilemeyen, ödünç alınamayan sadece kullanılan ve kaybedilen, tekrarı mümkün olmayan, nesnelerin uzaydaki hareketlerine göre ölçülebilen ve bölümlere ayrılabilen bir kavramdır (Eren, 1993, s. 5)."

Günlük hayatta karşılaşılan ve peş peşe gelişen bütün olaylar "zaman" denilen soyut bir kavramı düşünmeye zorlamaktadır. Çünkü çok değerli olan bu kavram içinde, olaylar sıralanır, yaşanır ve değerlendirilir. Zaman kavramı dışında meydana gelen hiçbir olay ve

olgu olamaz. Zaman hayattır ve zamanı boşa geçirmek, hayatı boşa geçirmek olarak değerlendirilir (Baltaş ve Baltaş, 1987, s. 241). Zaman değerlidir; çünkü durdurulması, geri döndürülmesi, yerinin başka bir şeyle doldurulması mümkün değildir. Yaşanılan her an, ömürden giden bir parçadır. Bu nedenle zaman, hayattır ve insanın hayatını güzelleştirmesi, yaşam kalitesini yükseltebilmesi için zamanı iyi kullanması gerekir (Arslan, 2013, s.2).

Dünyada bütün insanlara verilen zaman, hayat için en değerli kredidir. Her insana demokratik olarak saatlerden oluşan bir gün, günlerden oluşan bir hafta, haftalardan oluşan bir ay, aylardan oluşan bir yıl ve neticesinde bir hayat verilmektedir. İnsanın başarılı-başarısız, mutlu-mutsuz, iyi-kötü günleri zamanı nasıl değerlendirdiği ile doğru orantılıdır.

Zamanı faydalı ve etkin kullanabilme öncelikle bir eğitim işidir. Bu eğitim okul ve ailenin üzerinde olan bir sorumluluktur. Zamanı iyi kullanabilmesi, insanın kendisine, çalışma hayatına, sosyal hayatına, dinlenme ve eğlenmesine, biyolojik ve fizyolojik ihtiyaçların karşılanmasına ayırdığı zaman dilimleri arasında dengeyi iyi kurabilmesine bağlıdır (Karaküçük, 2005, s.6).

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) tarafından yapılan ilk defa 2006 yılında uygulanan Zaman Kullanım Araştırması'nın ikincisi 2014-2015 yıllarını kapsayacak şekilde 1 Ağustos 2014 - 31 Temmuz 2015 tarihleri arasında olmak üzere 13 ay süreyle uygulanmıştır. 13 çalışma ayı boyunca, Türkiye genelinde toplam 11.440 örnek hane halkına uygulanan araştırmanın örneklem grubunu 10 yaş ve üzeri bireyler oluşturmaktadır. Araştırmaya göre 15-24 yaş arası bireyler günde ortalama 9 saat 9 dakika zamanı uykuya ayırırken, spor ve doğa sporlarına 13 dakika ayırmaktadırlar. Aşağıda Tablo.2'de Türkiye'de Zaman Kullanım Araştırması sonuçlarının cinsiyete ve yaş gruplarına göre ortalama faaliyet süresinin dağılımı verilmiştir (www.tuik.gov.tr).

Tablo 2.

Faaliyet türüne, cinsiyete ve yaş gruplarına göre kişi başına ortalama faaliyet süresi, 2014-2015

15-24 Yaş			**Saat**
Faaliyet Adı	**Toplam**	**Erkek**	**Kadın**
Toplam	24:00	24:00	24:00
Yemek ve diğer kişisel bakım	02:44	02:41	02:47
İstihdam	02:07	03:04	01:10
Eğitim	01:51	01:47	01:54
Hane halkı ve aile bakımı	01:52	00:34	03:09
Gönüllü işler ve toplantılar	00:19	00:15	00:23
Sosyal yaşam ve eğlence	01:46	01:50	01:42
Spor ve doğa sporları	00:13	00:21	00:05
Hobiler ve oyunlar	00:35	00:52	00:18
TV izleme, radyo ve müzik dinleme, vb..	02:13	02:06	02:21
Ulaşım ve belirlenmemiş zaman kullanımı	01:06	01:17	00:55
Uyku	09:09	09:09	09:10

TÜİK, Zaman Kullanım Araştırması, 2014-2015

2.2. Boş Zaman

Araştırmamızın ilgili kavramlarından boş zaman bu bölümde açıklanmaktadır.

Boş zaman, kişinin çalışmadığı, yaşam zorunluluklarının ve biçimsel görevlerinin dışında kalan kendi isteği yönünde kullanabileceği günlük gereksinim için harcanandan arta kalan zamandır (Kılbaş, 2010, s. 4). Karaküçük ve Gürbüz'e (2007) göre; boş zaman kelimesi en basit anlamda bireyin özgürce, dilediği gibi harcayabileceği zaman dilimini ifade eder. Boş zaman engellerden/zorunluluktan kurtulmak, seçme hakkına sahip olmak, işten arta kalan zaman veya yapılması zorunlu bazı sosyal davranışlardan artan zaman olarak tanımlanabilir.

Hazar'a (2003) göre "boş zaman; insanların sınırlı yaşam süresinin çalışma (iş), çalışmayla ilgili etkinlikler (işe gidiş, geliş vb.) yaşamı sürdürmek için gerekli etkinlikler (beslenme, uyuma vb.) ve diğer zorunlu davranışlar dışında kalan bölümüdür. Başka bir ifade ile insanların, sınırlı yaşam süresinin zorunlu davranışlar dışında kalan zaman dilimidir."

Müftügil (1993) ise boş zamanı; kişinin iş ve işle ilgili sorumlulukları ile kendisinin ve ailesinin bakımına ayırdığı zaman dışında kalan, dolayısıyla zorunluluklarının olmadığı özgür bir zaman birimi olarak tanımlamaktadır. Boş zamanı iki tarafı keskin bir kılıca

benzetmek mümkündür. Olumlu kullanılırsa, kişisel ve toplumsal gelişim sağlar. Olumsuz kullanılırsa bunalım, başıbozukluk gibi sorunlara neden olmaktadır (Karaküçük, 2005, s.52).

Boş zamanları değerlendirmede gönüllülük ve bireysel seçim esastır. Bireyin beğeni ve ilgisi önemlidir. Boş zaman eğitimi, bireyin kendisini ifade edeceği etkili ve kişiliğini geliştirici boş zaman değerlendirme etkinliği için fikir edinmesine yardımcı bir eğitimdir. Kültürün hem aktarılması hem geliştirilmesi yönünden boş zamanı değerlendirmenin rolü vardır (Tezcan, 1993, s.76).

Küçüktopuzlu, Gözek ve Uğurlu (2003) yaptıkları araştırmada, boş zamanı insanların çalışma,yeme-içme, uyuma gibi yaşamsal ihtiyaçlarını gidermek üzere geçirdiği zamanların dışında kalan, gönüllü ve kişisel katılım gösterdikleri eğlenme, dinlenme ve kişisel faaliyetlerin uygulandığı süreç olarak tanımlamaktadır. İnsan boş zamanlarında dinlenme, eğlenme, sosyalleşme, kişisel gelişimini gerçekleştirme, kültürel faaliyetlerde bulunma gibi faaliyetlere kişisel tercihleri ve beğenileri doğrultusunda katılmaktadır.

Durmazeider, boş zamanın üç temel fonksiyonundan bahsetmektedir. 3 D olarak da adlandırılan bu fonksiyonlar; dinlenme veya kendini bırakma (delessement), eğlenme (divertissement) ve kendini geliştirme veya gelişim (developpement)dir. İş sonrası stres ve yorgunluk gibi rahatsızlıkların giderilmesi için dinlenme, can sıkıntısını gidermek veya sıkıntı sonrası rahatlamak için eğlenme, bireyin günlük faaliyetlerin monotonluğundan kurtaran, daha geniş bir sosyal katılıma zemin hazırlayan ve insanın kişiliğini geliştirmesine ve göstermesine imkan tanıyan, çıkarcı olmayan faaliyetler boş zamanın gelişim fonksiyonları kapsamında değerlendirilmektedir (Karaküçük, 2005, s. 47-48).

Boş zamanın özerk bir alan olarak belirmesinde Lafargue'ın bir boş zaman manifestosu niteliğindeki "Tembellik Hakkı" adlı yapıtının önemli yeri vardır (Aytaç, 2002, s. 240). Lafargue, "Tembellik Hakkı" (1883) adlı eserinde sanayi devriminin ardından bir dönem ağırlaşan çalışma koşullarının iyileştirilmesini, insanoğlunun bu duruma karşı koyması gerektiğini savunmuştur. Lafargue, "Tembellik Hakkı" adı altında "boş zaman hakkı'nı savunur. Bu nedenle "tembellik" sözünün yerine "boş zaman" sözünü getirilerek Lafargue'ın tembellik hakkında ne anlattığını doğru anlamak gerekmektedir (Ayyıldız, 2015, s. 10). Lafargue'ya göre emekçiler günde l4-l6 saat, çok güç koşullarda çalışmak suretiyle tüm insani, moral ve sanatsal yaratıcılıklarını yitirmekteler, bu durum emekçilerin varoluşsal bilinçlerinin aşınmasına ve yönetici seçkinlerin onlar üzerindeki denetim ve eşgüdüm erkinin kurumlaşmasına yol açmaktadır. Lafargue' nun temel amacı bireyin

fiziksel ve zihinsel potansiyelini başkası için tüketmesi yerine kendine özgü yaratıcılıklarını sergileyebilecekleri faaliyetler içine girmek suretiyle bilinçleri üzerinde denetimi ortadan kaldırmak ve bireyin kendisini gerçekleştirmesine imkan sağlamaktır (Lafargue, 1999, s.69-87).

Buradan hareketle boş zaman insanların en doğal hakkıdır. İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi'nin 24. maddesine göre "Her şahsın dinlenmeye, eğlenmeye, bilhassa çalışma müddetinin makul surette tahdidine ve muayyen devrelerde ücretli tatillere hakkı vardır (www.ombudsman.gov.tr)."

Boş zamanları değerlendirmenin birey ve toplum açısından yararlarını şöyle özetlenebilir: Bireyin kendini ifade etmesine, yeteneklerinin ortaya çıkarılmasına ve geliştirilmesine imkan verir. Yeni arkadaşlıklar kurulur, sosyal çevreyi genişletir, mutlu ve sağlıklı bireyler olarak yetişmesini sağlar. Yeni bilgi ve beceriler kazanmasıyla, hayatı geliştirme, anlamlı hale getirmeyi amaçlar (Yetim, 2011, s. 240).

Tezcan bu zaman diliminde katılabileceğimiz aktiviteleri farklı tipolojilerde incelemiştir. Tezcan' a göre bunlar;

<u>Boş zaman etkinliklerinin çeşitli tipolojileri</u>

a) Niteliklerine göre tipolojiler

- Etkinlikler çok çeşitli olduğu için tipolojiler de çeşitlidir. Örneğin bazıları eve yönelik, bazıları ise topluluğa yöneliktir.
- Bazıları bireysel, bazıları ise grupsaldır.
- Bazıları kamu örgütlerince, bazıları ise özel kuruluşlarca (ticari ya da ticari olmayan) sağlanır.
- Bazıları kurumlarda (okul, kilise gibi), bazıları kurumlara bağlı olmadan kurum dışında yapılır.
- Bazıları etkendir, bu katılımı gerektirir (spor yapma, müzik icra etme gibi), bazıları edilgendir, yani seyirliktir(radyo dinleme, TV, tiyatro, maç seyretme gibi).

b) Sürelerine göre boş zaman tipolojisi

<u>Uzun süreli boş zamanlar</u>

- Çocukluk dönemi boş zamanlar,
- Yıllık izinler,
- Emeklilik dönemi boş zamanlar.

Kısa süreli boş zamanlar

- İş günlerinin sonunda, akşamüstü ve akşamları boş zamanlar,
- Hafta sonları,
- Kısa süreli tatiller (Tezcan, 1993, s.25-26).

2.3. Serbest Zaman

Araştırmamızın ilgili kavramlarından serbest zaman bu bölümde açıklanmaktadır. Serbest zaman kavramı çeşitli çalışmalarda değişik isimler altında görülmüştür. Bunlar "boş zaman", "özgür zaman", "serbest zaman" gibi farklı isimlerle ele alınmıştır. Kişinin zorunlu uğraşıları dışında kalan ve kullanma biçiminde tamamen özgür olduğu serbest zamanlarında, maddi kazanç sağlama amacı gütmeyen, herkese göre değişen amaç ve yöntemlerle ve tamamen kişisel tercihlerle yapılan etkinliklerdir (Arslan, 2010, s.11).

Tezcan'a (1993) göre serbest zaman; bireyin hem kendisi ve hem de başkaları için bütün zorunluluklardan ya da bağlantılardan kurtulduğu ve kendi isteğiyle seçeceği bir etkinlikle uğraşacağı, bireyin kesin olarak bağımsız ve özgür olduğu, iş yaşamının dışındaki zamandır. Serbest zaman, bireyin biyolojik hayatını devam ettirmek ve kazanç sağlamak dışındaki sahip olduğu zamandır. Böylece serbest zaman seçimlerimizde özgür olduğumuz zamanı da ifade eder (Örteş, 2010, s.10).

Toplumların yarınları olan gençlik ve gençliğin serbest zamanlarını en verimli şekilde değerlendirmeleri ülkemiz içinde önemli bir unsurdur. Gençlerin serbest zamanlarını verimli geçirebilmeleri, zararlı ve kötü alışkanlıklarda uzak durmaları amacıyla halen yürürlükte olan 1982 Anayasasında hüküm bulunmaktadır. Ülkemizi dünyada ve özellikle Avrupa'da öne çıkaran en önemli dinamik, genç nüfusumuzdur. İyi değerlendirilebilmesi halinde 2040'lı yıllara kadar bu itici gücün Türkiye ve Avrupa için bir fırsat olacağı otoritelerce dile getirilmektedir (Gediz, 2012, s.2).

Serbest zamanın çeşitli anlayışlar ve yaklaşımlar paralelinde birçok tanımları yapılmıştır. Serbest zaman, kişinin kendi kullanımındaki sahip olduğu zaman durumudur. Kişiler özgür ya da zorunlu olmadıkları zamanlarını istedikleri gibi harcarlar. Serbest zaman, genellikle hayatta ihtiyaçlar ve resmi görevlerden sonra kalan artık zaman düşüncesidir. Bu kişinin kendi tercihlerini yapmasına fırsat veren zamandır (Aycan, 2005, s.3-6).

Çalışma dışı zaman, hayatı kazanmak amacıyla bedensel ve düşünsel çabalar için yani iş için, harcanan zorunlu zamanın dışında kalan zamanı oluşturmaktadır. Çalışma dışı zaman,

insanın işinden arta kalan serbest zamanı içerinde yer alan ve kişinin her türlü bağımlılıktan ve bağlantılardan kurtularak özgürce kullanacağı bir zaman dilimini ifade etmektedir. Serbest zaman ile boş zaman arasında belirli bir farklılık bulunmaktadır. Nitekim serbest zaman bir yönsüzlük yansıtmakta, boş zaman ise, yönlendirmeye açık bir potansiyel içermektedir. Rekreasyon da, boş zamanın belirli kullanış biçimlerini oluşturmaktadır. "Garzia, boş zaman (leisure time) ile serbest zaman (free time) arasındaki farkı şöyle ortaya koymaktadır. Garzia'ya göre, her insanın "free time"e olabilir, ancak "leisure time"ı olmayabilir (Karaküçük, 2005, s. 29)."

2.4. Serbest Zaman Tatmini

TDK' ya göre tatmin "İstenen bir şeyin gerçekleşmesini sağlama, gönül doygunluğuna erme, doyum." olarak tanımlanmaktadır (www.tdk.gov.tr). Kişiler serbest zamanlarını değerlendirerek, yaptıkları faaliyet ve etkinliklerden haz almak ve böylece tatmin olmak isterler. Tatmin, bireyin beklentilerinin karşılanması durumunda hissedilen değerler toplamı olarak tanımlanabilir. Tatmin sürekli olabileceği gibi, durumlukta olması mümkündür (Ardahan ve Lapa, 2010, s.131).

Gençlerin serbest zamanlarını gereği gibi değerlendirmemeleri onların temelde var olan toplumsal, ekonomik ve psikolojik sorunlarının daha yoğun biçimde ortaya çıkmasına neden olmaktadır. Gençlerin fiziksel, psikolojik ve sosyal olarak gelişmesi yönünden de ilgilerini tatmin edecek faaliyetlere katılmasında yarar ve zorunluluk vardır (GSB, 2013, s.35).

2.5. Serbest Zaman Değerlendirilmesi

Gelişen teknolojinin insanlar üzerindeki etkisi yeni bir yaşam biçimini de beraberinde getirmektedir. Hareketsiz yaşam alışkanlığının hâkim olduğu, kişiler arası iletişimin sanal ortamlara taşındığı, sosyalleşmeden uzak yaşam tarzı, özellikle gençler tarafından oldukça benimsenmektedir. Teknolojinin getirdiği bu olumsuz etkilerden kurtulmanın en iyi yolu serbest zamanları olumlu bir şekilde değerlendirmekten geçmektedir. Gelişmiş ülke olmanın kriterlerinden biri de serbest zaman etkinliklerine ayrılan süre ve bu süre içerisinde yapılan faaliyetlerin niteliğidir (GSB, 2013, s.35).

Toplumların gelişmişlik düzeyi ekonomik kalkınma kadar, toplumsal kalkınmanın da ölçüsüne bağlı olup, bireylere sunulan eğitim ve refah hizmetlerinin ölçüsü, o toplumun

gelişme seviyesini gösterir. Tüm insanları ilgilendirmekle birlikte serbest zamanı değerlendirme özellikle gençlik açısından önem taşır (Kılbaş, 1994, s.59).

Günümüz toplumunda serbest zamanların verimli bir şekilde değerlendirilmesinin bireyler ve özellikle gençler üzerinde olumlu etkileri vardır. Gelişmiş ülkelerde gençlere milli, manevi, toplumsal, kültürel, sanatsal ve insani değerleri kazandırmada en iyi yolun serbest zamanları verimli bir şeklide değerlendirmekten geçtiği ve daha önemlisi serbest zaman etkinliklerinin eğitimin bir parçası olduğu kabul edilmektedir (GSB, 2013, s.35).

Günlük uğraşıların, iş ve benzeri çalışmaların dışındaki serbest zamanlarda, kişileri yaşama bağlayıcı, dinlendirici, eğlendirici, meşgul edici veya zevk verici eylem ve faaliyetleri yaparak, ruhen ve bedenen canlılık kazandıkları etkinliklerin tümü serbest zaman değerlendirme olarak tanımlanmaktadır (Arslan, 2010, s.28).

Toplumsal ve kişisel refah bakımından serbest zaman saatlerinin kişisel ve toplumsal düzeni geliştirmeyi amaçlayan biçimde kullanılması serbest zaman felsefesinin amacıdır. Serbest zaman daha mutlu ve müreffeh bir yaşama hazırlanma ve kişiliğin geliştirilmesi için kullanılması yönünden iyi bir fırsattır. İnsanların serbest zamanlarını en değerli ve en yararlı bir biçimde değerlendirecek etkinlikleri seçmesi kendilerini tanımalarıyla ilgilidir. Kuşkusuz serbest zamanın özel bir etkinlikle değerlendirilmesi bireyin ilgi, yaş, cinsiyet, öğrenim, kültürel ve toplumsal durumuna bağlıdır. Bireyin bu özelliklerini dikkate alarak serbest zamanın nasıl değerlendirilmesi gerektiğini serbest zaman felsefesi ifade eder (Ağaoğlu, 2006, s.7-8).

A. Tekin (2006), M. Tekin (2006) ve Amman (2006) tarafından yapılan çalışmada, demokratik bir toplumda serbest zaman bireyin bir ayrıcalığıdır. Serbest zamanın doğru kullanımı ile bireyin davranış, tutum ve isteklerinde istendik değişiklikler meydana getirebilmek olasıdır. Serbest zaman bu anlamda sadece bireyler için değil onların oluşturduğu toplumlar açısından da önemlidir. Kaliteli bir kültürün oluşturulması, iyi vatandaşlar yetiştirilmesi, başarılı bir öğretim süreci, serbest zamanın doğru kullanımı ile yakından ilgilidir.

2.6. Serbest Zaman Faaliyetlerine Katılmayı Etkileyen Faktörler

Serbest zaman faaliyetlerine katılmayı etkileyen birçok faktör bulunmaktadır. Torkildsen (1992)' e göre tablo 3' de gösterilmektedir.

Tablo 3.

Serbest zaman faaliyetlerine katılmayı etkileyen faktörler

Kişisel Faktörler	Sosyal ve Durumsal Faktörler	Fırsat Faktörleri
• Yaş • Yaşam Dönemi • Cinsiyet • Medeni Hal • Bağlılık • Amaç ve istek • Bireysel Zorunluluklar • Beceriklilik • Boş Zamanın Algılanması • Tutum ve Motivasyon • İlgiler ve Meşguliyetler • Yetenek ve Yeterlilik (Fiziksel Sosyal ve Bilişsel) • Kişilik ve Güven • Kişinin Doğduğu Kültür • Yetiştirilme ve Yaşam Geçmişi	• Meslek • Gelir • Gelir Fazlası • Maddi Refah ve Mallar • Otomobile Sahip olma ve • Hareketlilik • Zaman imkanı • Görevler ve Yükümlülükler • Ev ve Sosyal Çevre • Arkadaş ve Akran Grupları • Sosyal Rol ve İlişkiler • Çevresel Faktörler • Yoğun Serbest Zaman Faktörü • Eğitim ve Marifet • Nüfus Faktörü • Kültürel Faktörler	• Mevcut Kaynaklar • Tesisler (Tür ve Kalite) • Farkındalık • Fırsatların Algılanması • Rekreasyon Hizmetleri ve Tesislerin Dağılımı • Ulaşabilme ve Konum • Aktivite seçimi • Ulaşım • Maliyetler: Önce, Esnasında, Sonra • Yönetim: Politika ve Destek • Pazarlama • Programlama • Organizasyon ve Liderlik • Sosyal Ulaşılabilirlik • Siyasi Politikalar

Kaynak: (Torkildsen, 1992, s.91)

Ulusal Gençlik ve Spor Politikası Belgesi'nde Gençlerin serbest zamanlarını değerlendirebileceği ve Gençlik merkezleri etkinliklerinden faydalanamayan gençlere yönelik belirlenen politika ve hedefler şu şekilde sıralanmaktadır.

1. Gençlerin serbest zamanlarını değerlendirebileceği merkezlerin, faaliyetlerin, etkinlik mekânlarının sayılarının arttırılarak hizmetin daha fazla gence ulaştırılması.
   - Gençlerin rahat ulaşabileceği ve fiziki olarak serbest zaman etkinliklerini gerçekleştirmeye müsait gençlik merkezlerini yaygınlaştırmak.
   - Mevcut gençlik merkezlerinin fiziki şartlarını iyileştirerek daha çok gencin gençlik merkezinden faydalanmasını sağlamak.
   - Gençlik merkezi bulunmayan kırsal yerleşim yerlerinde gençlerin serbest zamanlarını olumlu bir şekilde değerlendirmesi için kamu kurumları aracılığıyla faaliyetler düzenlemek.
   - Serbest zamanları değerlendirme amaçlı sportif faaliyetlerin gerçekleştirileceği tesislerin sayısını arttırmak.
2. Gençlik merkezleri etkinliklerinden çeşitli nedenlerle faydalanamayan gençlerin önündeki engellerin kaldırılması.

- Gençleri serbest zaman faaliyetlerine ve gençlik merkezlerine yönlendirmek amacıyla ailelere eğitimler vermek ve tanıtımlar yapmak.
- Gençlik merkezlerine gelen gençlere nitelikli hizmet verilmesini sağlamak.
- Kamu eliyle yürütülen serbest zaman etkinliklerinden daha fazla gencin haberdar olması için ulusal yayın yapan görsel ve yazılı basın ile diğer iletişim araçlarını kullanmak.
- Gençlik merkezlerinden yararlanan gençlerin aileleri için gençlik merkezlerinde etkinlikler düzenlemek (GSB, 2013, s.35-36).

2.7. Rekreasyon

Rekreasyon, yenilenme, yeniden yaratılma veya yeniden yapılanma anlamına gelen Latince recreatio kelimesinden gelmektedir. Türkçe karşılığı yaygın bir şekilde serbest zamanları değerlendirme olarak kullanılmaktadır. Bu tanım, bireylerin ya da toplumsal kümelerin serbest zamanlarında gönüllü olarak yaptıkları dinlendirici ve eğlendirici etkinlikler anlamını taşımaktadır (Ozankaya, 1980, s.27).

Kraus (1985), rekreasyonu; kişiyi zorunlu iş ve etkinliklerden sonra yenileyen, dinlendiren ve gönüllü olarak yapılan faaliyetler olarak tanımlamaktadır. Hazar'a (2003) göre, rekreasyon; sınırlı yaşam süresinin zorunlu davranışlar dışında kalan diliminde, gönüllü olarak katıldıkları doyum sağladıkları, eğlendirici boş zaman etkinlikleridir.

Karaküçük (2005) ise, rekreasyon kavramının, kapsamlı bir şekilde tanımını şöyle açıklamaktadır: İnsanın, yoğun çalışma yükü, rutin hayat tarzı, çevresel etkilerden olumsuz etkilenen beden ve ruh sağlığını tekrar elde etmek korumak veya devam ettirmek aynı zamanda zevk ve haz almak amacıyla, kişisel doyum sağlayacak, çalışma ve zorunlu ihtiyaçlar için ayrılan zaman dışında kalan bağımsız ve bağlantısız boş zaman içinde, isteğe bağlı ve gönüllü olarak ferdi veya grup içinde seçerek yaptığı faaliyetlere rekreasyon denir.

Torkildsen (1992) rekreasyonu, istek ve arzuları tatmin etmek için bireylerin boş zamanları süresince özgürce seçimde bulunabildikleri ve gönüllü olarak katıldıkları aktivite ya da deneyimler olarak tanımlamaktadır. Bazı çalışmalarda boş zaman anlamında da kullanılan rekreasyon ise daha çok boş zamanın çeşitli etkinliklerle değerlendirilmesi olarak ifade edilebilir. Günümüzde rekreasyonun gelişmesi toplumsal yeni iş alanlarının gelişmesine, yeni beklentilerin ortaya çıkmasına neden olmaktadır (Karaküçük, 2005, s.3).

Rekreasyon kavramı, kültürel zenginliğe, çeşitliliğe ve insanların yaşam tarzlarına katkıda bulunan bir disiplindir. Buna göre literatürde geçen rekreasyonun temel özelliklerini maddeler halinde şu şekilde sıralayabiliriz.

1- Rekreasyon faaliyetlerinin seçimi gönüllü olmalıdır.
2- Özgürlük hissi verir.
3- Faaliyetlere devam ve iştirak etme zorunluluğu bulunmamalıdır.
4- Rekreasyon boş zamanda yapılır.
5- Her yaştaki ve cinsteki insanların faaliyetlere katılımlarına imkan verir.
6- Rekreasyon faaliyetlerinde "inisiyatif" kişinin kendisine bırakılmalıdır.
7- Rekreasyonel faaliyetler, her türlü açık veya kapalı alanlar ile her mevsim ve iklim şartlarında uygulanabilmektedir.
8- Rekreasyon bir faaliyeti gerektirir.
9- Rekreasyon çok çeşitli faaliyetler içerir.
10- Rekreasyon haz ve neşe sağlayan bir faaliyettir.
11- Rekreasyon evrensel olarak uygulanmaktadır.
12- Rekreasyon, kişinin kendisini ifade edebilme ve yaratıcı olabilmesine imkan sağlayıcı faaliyetler içermelidir.
13- Rekreasyonun her kişiye göre bir amacı vardır.
14- Rekreasyonel faaliyetlerin katılımcıya kişisel ve toplumsal özellikler kazandırması beklenir.
15- Rekreasyon, toplumun geleneklerine, törelerine ahlaki ve manevi değerlerine uygun olmalı ve sosyal değerlerine ters düşmemelidir.
16- Rekreasyon, bir faaliyet yapılırken, ikinci veya daha fazla faaliyetlere de ilgi duyma veya gerçekleştirme imkanı verir.
17- Rekreasyon eylemi, planlı veya plansız, beceri sahibi kişilerle veya beceri sahibi olmayan kişilerle ya da organize veya organize olmamış mekanlarda yapılabilmektedir.
18- Rekreasyon, rekreatif etkinliklere katılma sonucu ortaya çıkan bir deneyimdir (Karaküçük, 2005, s.69-75).

Rekreasyon programlarının her kesimden insanın ihtiyaç ve ilgi alanlarını kapsayarak, kişilerin rahatlıkla uygulayabileceği ve becerilerini gösterebileceği alanları içermeleri gerekmektedir. Bu perspektifle rekreasyon etkinlik alanlarını şu şekilde detaylandırarak gruplayabiliriz.

1- Müzik faaliyetleri (enstrümanlı, orkestralı, solo, koro vb.).
2- Spor faaliyetleri (takım, ferdi, doğa, mücadele ve zihin sporları gibi).

3- Oyunlar (her yaş kesimi için eğitsel oyunlar).
4- Dans (halk oyunları, modern ve ritmik danslar gibi).
5- Sanat ve hüner gerektiren faaliyetler (plastik, deri, grafik, seramik, metal, fotoğraf, resim, ahşap gibi).
6- Mekan dışı faaliyetler (kamp kurmak, piknik yapmak, çevrecilik yapmak gibi).
7- İlmi ve kültürel faaliyetler (edebiyat çalışmaları, tiyatro, bilimsel tartışma toplantıları gibi) (Karaküçük, 2005, s.86-87).

Karaküçük (2005) rekreasyona duyulan ihtiyacın nedenlerini kişisel ve toplumsal yönlerden iki başlıkta ele almaktadır.

Kişisel yönden rekreasyona duyulan ihtiyacın nedenleri

- Fiziki sağlık gelişimini yaratır.
- Ruh sağlığı kazandırır.
- İnsanı sosyalleştirir.
- Yaratıcı gücü geliştirir.
- Kişisel beceri ve yeteneği geliştirir.
- Çalışma başarısı ve iş verimini arttırır.
- Ekonomik hareketi geliştirir.
- İnsanı mutlu eder.

Toplumsal yönden rekreasyona duyulan ihtiyacın nedenleri

- Toplumsal dayanışma ve bütünleşmeyi sağlar.
- Demokratik toplumun yaratılmasına imkan sağlar.

2.8. Gençlik

Gençlik dönemine ilişkin literatürde farklı tanımlar bulunmaktadır. TDK gençliği sözlükte, "genç olma durumu", "İnsan hayatının ergenlikle orta yaş arasındaki dönemi", "toyluk, deneyimsizlik" şeklinde tanımlanmaktadır (www.tdk.gov.tr). UNESCO ise gençliği şöyle tanımlamaktadır.

1. Gençlik 15–25 arasındakilerden meydana gelen bir yaş grubudur.
2. Genç, öğrenim yapan, hayatını kazanmak için çalışmayan ve kendine ait bir konutu bulunmayan kişidir.
3. Genç, geniş hayal gücüne sahip olan, cesaretin çekingenliğe ve macera isteğinin rahatlık duygusuna üstün geldiği insandır" şeklinde tanımlamaktadır (Aydın, 2012, s.18).

Gençlik, biyolojik olmaktan ziyade sosyolojik anlamda ele alınması gereken bir kavramdır. Gençliğin, içinde bulunulan zaman, toplumların sosyoekonomik gelişmeleri, kültür ve geleneklerine göre tanımı yapılır. Dolayısıyla, öznellik içeren gençlik tanımlamaları için evrensel kabul görmüş tek bir yaş aralığından söz edilemez. Ülkemizin şartları göz önüne alındığında gençlik politikalarının hedef grubu, 14-29 yaş aralığında bulunan bireyler olarak kabul edilmektedir (GSB, 2013, s. 4).

Kimi çalışmalar, 12-24 yaş grubunu, kimileri ise 15-24 ya da 15-30 yaş grubunu genç olarak ele almaktadırlar. Birleşmiş Milletler (UN), Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Kurumu (UNESCO) ve Dünya Bankası (WB), 15-24 yaş aralığındaki kişileri "genç" olarak tanımlamaktadır. Avrupa Birliği'nin bazı raporlarında da gençler 15-29 yaş aralığındakiler olarak tanımlanmaktadırlar (www.cocukhaklariizleme.org).

Bireyin, bedensel, zihinsel,duygusal sosyal, ahlaki, kültürel ve ekonomik yönden gelişimini sağladığı;çocukluk ile erişkinlik arasında yer alan, ergenlik ve delikanlılık özelliklerinin bütünleştiği, cesaret ve macera duygularının ağır bastığı, duygu,düşünce, davranış ve tutum bakımından kişiliğini geliştirip, hızlı bir gelişme gösterdiği; bireyi sosyal olgunluğa hazırlayan, 14-24 yaş grubu içinde yer alan bir geçiş dönemi olduğu söylenebilir (Aydın, 2012, s.18-19).

Gençlik dönemi biyolojik, psikolojik, zihinsel ve sosyal açıdan bir gelişme ve olgunlaşmanın yer aldığı çocukluktan erişkinliğe geçiş dönemidir. Genç toplumda yaşadığı toplumda prestij kazanmaya ve statü sahibi olmaya ihtiyaç duyar. Toplumsal uyum, geniş ölçüde bu ihtiyacın karşılanmasına bağlıdır. Gençlik yılları, bir anlamda, toplumsal gelişim ve uyum yılları olarak da değerlendirilebilir (Yetim, 2011, s. 78).

Türkiye'nin Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemine (ADNKS) göre Türkiye nüfusu 2015 yılı itibarıyla 78.741.053 kişidir. Toplam nüfusun kadın ve erkek sayıları hemen hemen (kadın nüfusu = 39.229.862 kişi, erkek nüfusu = 39.511.191 kişi) birbirine eşittir.

Tablo 4.

Yaş ve cinsiyete göre nüfus-2015

Yaş Grubu	Toplam	Erkek	Kadın
15-19	6.585.500	3.382.363	3.203.137
20-24	6.314.167	3.224.168	3.089.999
25-29	6.263.249	3.178.350	3.084.899
Toplam	**78.741.053**	**39.511.191**	**39.229.862**

Kaynak: TÜİK, www.tuik.gov.tr Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi (ADNKS)

Tabloda yaş grubu ve cinsiyete göre nüfus dağılımı görülmektedir. Buna göre hedef kitle 15-29 yaş grubunda 19.162.916 kişi yer almaktadır. Tabloya göre Türkiye'de genç nüfus toplam nüfusun %24'ünü oluşturmaktadır. Diğer bir ifade ile Türkiye'de genç nüfus oranı toplam nüfus içerisinde önemli bir orandadır. Türkiye, bu özellikleri ile Avrupa'da genç nüfusun toplam nüfusuna oranı en yüksek olan ülkedir (www.tuik.gov.tr).

2.9. Gençlik Merkezi

Ülkemizde gençlere yönelik serbest zaman etkinlikleri planlayan, uygulayan kamu kurumlarının başında Gençlik ve Spor Bakanlığı bünyesindeki gençlik merkezleri gelmektedir. Son yıllardaki gelişmelere bakıldığında gençlik merkezlerinin sayısının ve yaptığı faaliyetlerin arttığı görülmektedir (GSB, 2013, s.36).

Gençlik merkezleri; il müdürlüklerine bağlı olarak, gençlerin sosyal, kültürel, sanatsal ve sportif faaliyetler çerçevesinde serbest zamanlarının ilgi, istek ve yetenekleri doğrultusunda değerlendirilmesine fırsat vererek topluma aktif vatandaşlar olarak katılmalarını sağlayan ve gençleri zararlı alışkanlıklardan korumaya yönelik çalışmaları yürüten kurumlardır (www.mevzuat.gov.tr).

Gençlik Hizmetleri ve Spor İl Müdürlükleri Bünyesinde faaliyet gösteren gençlik merkezlerinde gençlerin serbest zamanlarını ilgi, istek ve yetenekleri doğrultusunda değerlendirmelerini sağlamak, onları sosyal, kültürel, sanatsal ve sportif faaliyetlere yönlendirerek sosyal kişiliklerin gelişmesine katkıda bulunmak amacıyla çalışmalar yapılmaktadır (Bozgeyikli, 2013, s. 12). Gençlere sosyalleşme, aktif vatandaş olma, sorumluluk alabilme, zararlı alışkanlıklardan uzak durma ve zamanını yönetme gibi özellikler kazandıran serbest zaman etkinlikleri konusunda politikalar oluşturulurken, gençlerin cinsiyetleri, sosyoekonomik durumları,eğitim seviyeleri, tercih ve eğilimleri göz önünde bulundurularak onlarla uygun iletişim kanallarının kurulması hayati öneme sahiptir (Bozgeyikli, 2013, s. 12.)

2.9.1. Gençlik Merkezi Vizyonu

Milletine sevdalı, hür düşünebilen, milli ve manevi değerlerine bağlı, cumhuriyet ve demokrasiyi benimsemiş, donanımlı bir gençlik yetişmesine katkıda bulunmaktır (www.genclikmerkezi.gsb.gov.tr).

2.9.2. Gençlik Merkezi Misyonu

Gençlik merkezinin misyonu şu şekildedir. Gençlerin;

- Serbest zamanlarında ilgi, ihtiyaç ve beklentilerini karşılayacak bilimsel, kültürel, sanatsal ve sportif faaliyetler düzenlemek,
- Bedensel ve zihinsel gelişimlerini sağlayabilecekleri, zararlı alışkanlıklardan korunabilecekleri zemini hazırlamak,
- Eğitim ve istihdamlarına yönelik kurs, seminer ve girişimcilik programları düzenlemek,
- Akranlarıyla kaynaşmalarını, sevgi, saygı, hoşgörü, nezaket gibi değerleri benimsemelerini sağlamak,
- Ailenin kutsallığını, anne, baba ve diğer aile büyüklerine karşı sevgi ve saygı bilincini edinmelerini temin etmek,
- Farklılıklarımız zenginliğimizdir anlayışını benimseyerek milli birlik ve beraberliğimize katkıda bulunmalarını sağlamak,
- Karar alma ve uygulama süreçleriyle ilgili bilgilendirilmelerine ve bu süreçlere etkin şekilde katılımlarına imkan oluşturmak,
- Bilgi ve iletişim teknolojilerine erişimlerini kolaylaştırmaktır (www.genclikmerkezi.gsb.gov.tr).

2.9.3. Gençlik Merkezlerinin Mevcut Durumu

Araştırma yapılan İç Anadolu Bölgesi'ndeki 11 ilin Gençlik Merkezi üye gençlerin (2012-2015) sayıları aşağıdaki tabloda gösterilmektedir.

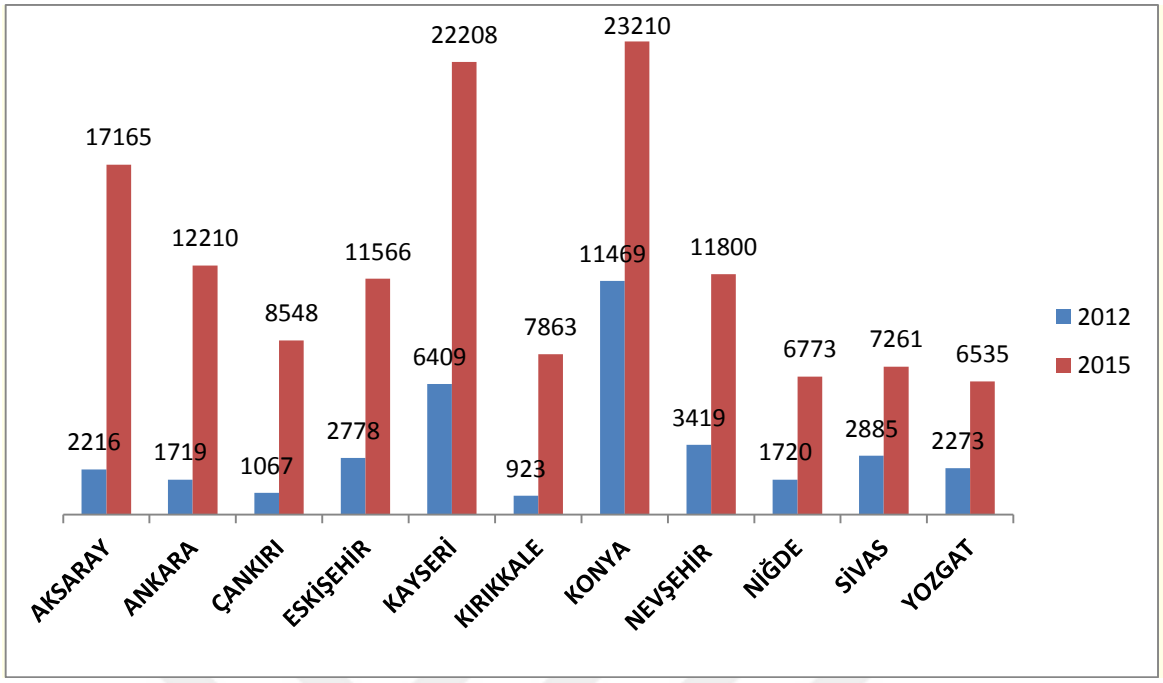

Şekil 1. Gençlik merkezleri üye sayıları (GSB, Verilerle Gençlik ve Spor, 2015)

Aşağıda Şekil 2' de yıllara göre Türkiye geneli gençlik merkezleri üye sayıları verilmiştir.

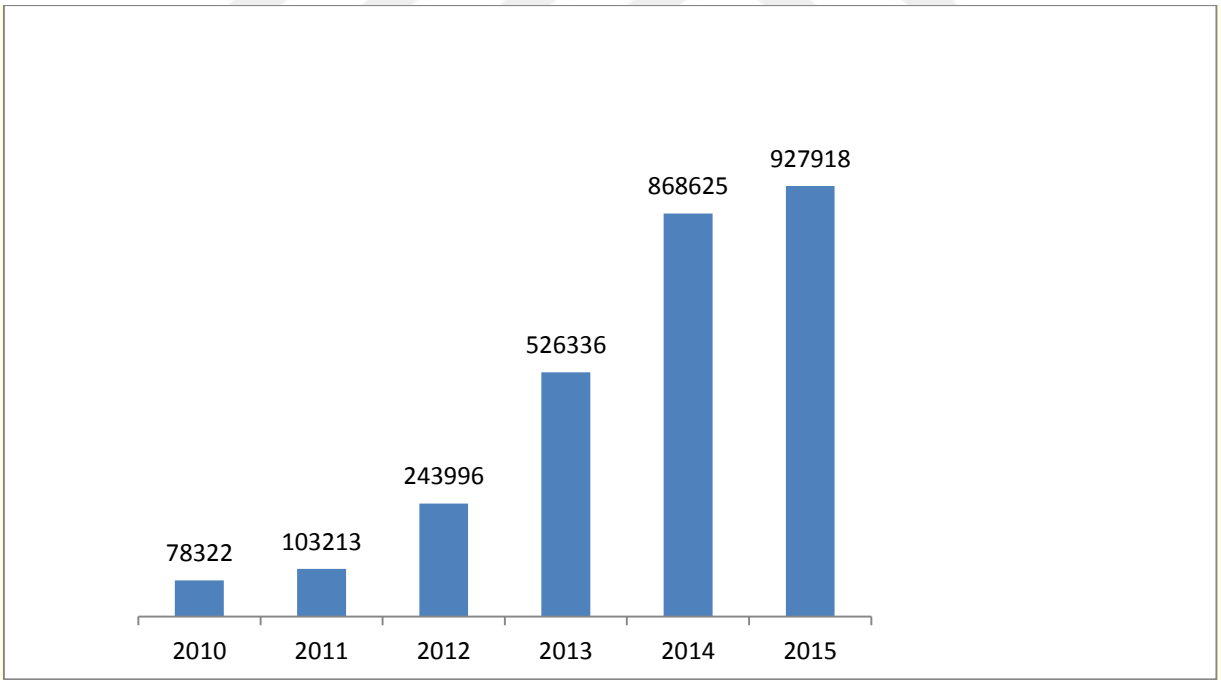

Şekil 2. Türkiye geneli gençlik merkezleri üye sayıları (GSB, Verilerle Gençlik ve Spor, 2015)

Aşağıda Şekil 3’ de yıllara göre Türkiye geneli gençlik merkezi sayıları verilmiştir.

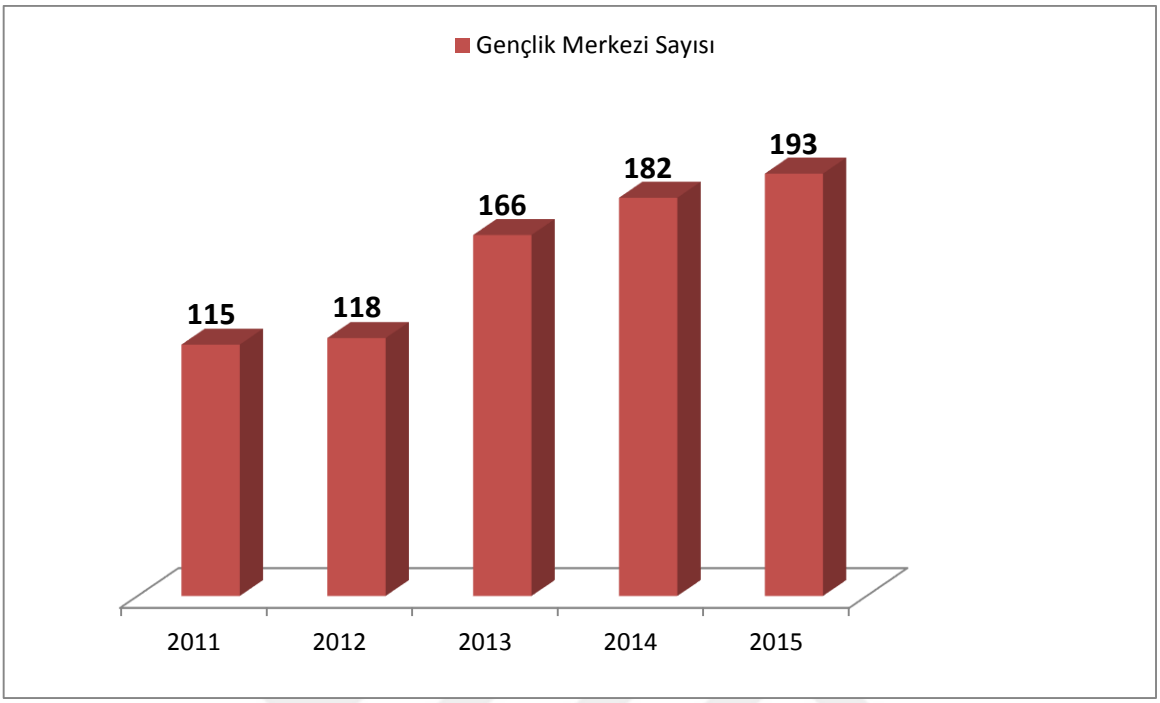

Şekil 3. Gençlik merkezi sayıları (GSB, Verilerle Gençlik ve Spor, 2015)

Aşağıda Şekil 4’ de Türkiye geneli gençlik merkezleri personel sayıları verilmiştir.

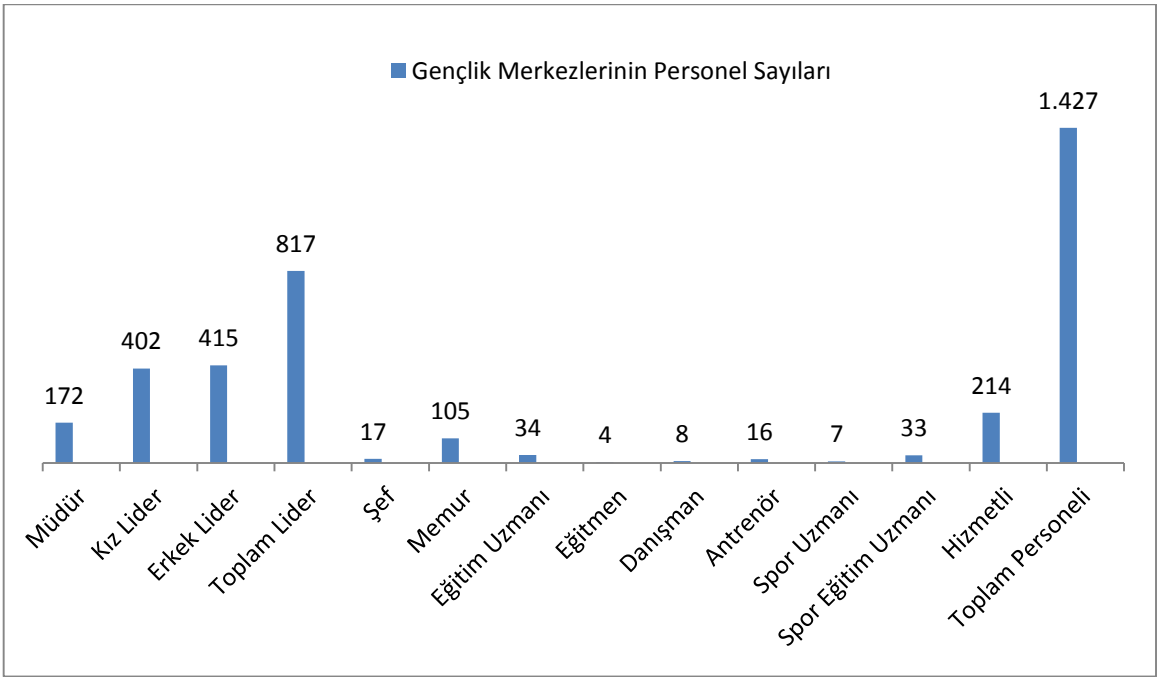

Şekil 4. Gençlik merkezlerinin personel sayıları (GSB, Verilerle Gençlik ve Spor, 2015)

Aşağıda Şekil 5' Türkiye geneli gençlik merkezleri tesis ve mülkiyet durumları verilmiştir.

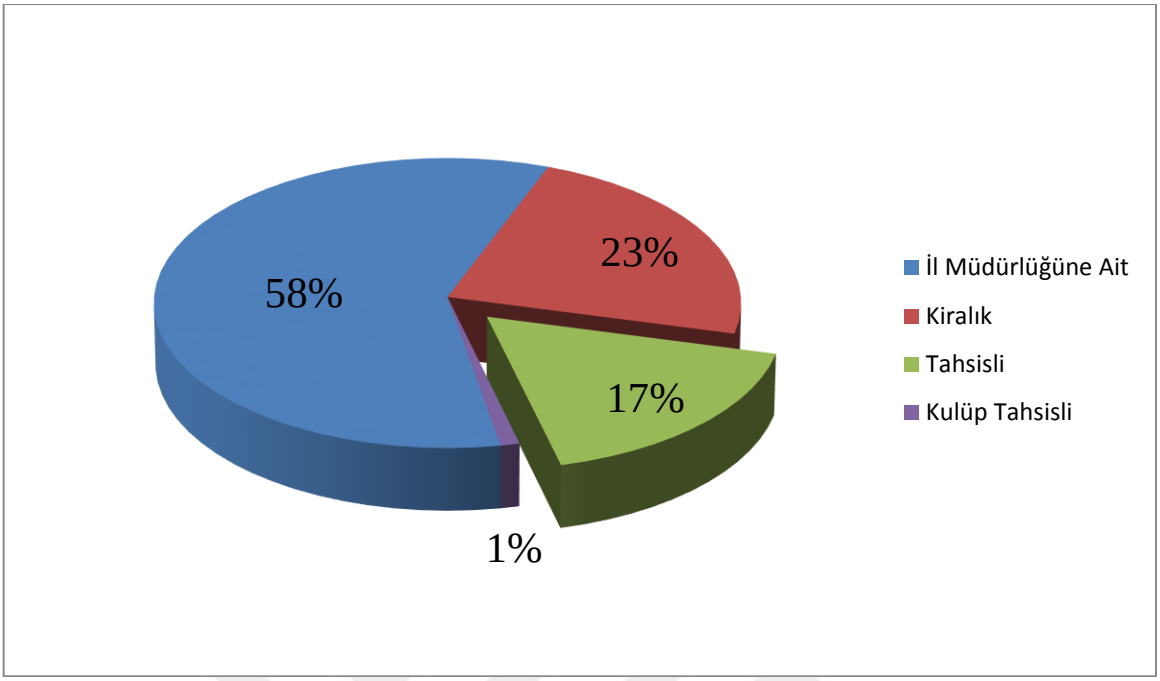

Şekil 5. Gençlik merkezleri tesis ve mülkiyet durumu (GSB, Verilerle Gençlik ve Spor, 2015)

2.9.4. Gençlik Merkezi Faaliyetleri

Geçmişten günümüze ulaşmış veya unutulmaya yüz tutmuş tüm kültürel değerlerimize hak ettikleri itibarın kazandırılması ve bu değerlerin gençlerimiz tarafından bilinmesi için gerekli çalışmaların çoğaltılması hedeflenmiştir (www.gencliksurasi.gsb.gov.tr).

Geleneksel sanatların gençler tarafından icra ve takip edilmesi için gerekli çalışmalar yapılacaktır. Bu bağlamda, Gençlik Merkezlerindeki klasik sanatlarımıza dair kurslar daha nitelikli hale getirilecek, geleneksel el sanatlarımız gençlik merkezlerimizde serbest zaman etkinlikleri kapsamında değerlendirilecektir. Aynı zamanda klasik sanatlarımıza ilişkin tematik gençlik kampları düzenlenecektir (www.gencliksurasi.gsb.gov.tr).

2.9.4.1. Gençlik Merkezleri Aracılığıyla Yürütülen Gençlik ve Spor Bakanlığı Projeleri

Gençlik ve Spor Bakanlığı tarafından planlanan çeşitli faaliyet ve projeler de gençlik merkezleri tarafından yürütülmektedir.

- Genç Dönüşüm
- Uygulamalı Girişimcilik Eğitimi
- Gençlerin İyilik Ağacı

- Tecrübe Konuşuyor
- Söz Sultanları
- Osmanlı Türkçesi Eğitimleri
- Gençlerden Ecdada Mektup
- Çanakkale – Bir Hilal Uğruna
- 57 Alay Vefa Yürüyüşü
- Şehirler ve kültürler
- Tematik Gençlik Kampları
- Türk Müziği yarışmaları
- Kuşaklar buluşuyor (www.gsb.gov.tr)

2.9.4.2. Gençlik Merkezlerinde Yürütülen Yerel Projeler

2.9.4.2.1. Eğitim Faaliyetleri

- Sportif kurslar
- Okul derslerine takviye kursları
- Mesleki eğitim kursları
- İşaret Dili kursları
- Yabancı dil kursları
- Bilgisayar Eğitimleri
- Autocad, Photoshop vb. program eğitimleri

2.9.4.2.2. Kültür Sanat Faaliyetleri

- Ebru
- Tezhip
- Hat sanatı
- Tiyatro
- Halk dansları
- Edebiyat
- Şiir
- Fotoğrafçılık
- Karikatür

2.9.4.2.3. Kişisel Gelişim Kursları

- Kişisel gelişim seminerleri
- Kariyer planlama eğitimleri
- Kitap Okuma Kampanyaları
- Osmanlıca kursları
- Hızlı okuma kursları
- Hitabet ve diksiyon

2.9.4.2.4. Spor Faaliyetleri

- Basketbol
- Voleybol
- Futbol
- Hentbol
- Bocce-bowling
- Dart
- Satranç
- Yüzme
- Güreş

2.9.4.2.5. Sosyal Sorumluluk Faaliyetleri

- Huzurevi ziyaretleri
- Hastane ziyaretleri
- Yetiştirme Yurdu ziyaretleri
- Engelli Eğitim Kurumu ziyaretleri
- Gönüllülük Kampanyaları
- Kitap Toplama Kampanyaları
- Yardım Kampanyaları
- İlaç Toplama Kampanyaları
- Kapak Toplama Kampanyaları (http://genclikmerkezi.gsb.gov.tr)

Yukarıda bahsedilen faaliyet ve etkinlikler yerelde gençlik merkezleri tarafından, oluşan ihtiyaç ve talepler dikkate alınarak planlanmakta ve yürütülmektedir. Ayrıca gençlerimiz, fidan dikme, geri dönüşüm, israfı önleme, temizlik kampanyaları gibi Doğal Yaşamı

Koruma Faaliyetleri; tarihi ve kültürel geziler ile hobi ve sosyal faaliyetlere katılma fırsatını Gençlik Merkezinde bulmaktadır.

BÖLÜM III

YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, evren ve örneklemi, veri toplama araçları, verilerin toplanması ve verilerin analizi yer almaktadır.

3.1. Araştırmanın Modeli

Bu çalışmada nicel araştırma yöntemlerinden tarama modeli kullanılmıştır. Tarama modelleri geçmişte ya da halen varolan bir durumu varolduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımlarıdır. Araştırmaya konu olan olay, birey ya da nesne, kendi koşulları içinde ve olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır. Onları herhangi bir şekilde değiştirme, etkileme çabası gösterilmez. Bilinmek istenen şey vardır ve oradadır. Önmeli olan ona uygun bir biçimde "gözleyip belirleyebilmektir. (Karasar,2013, s.77).

3.2. Evren ve Örneklem

Gençlik merkezine üye bireylerin serbest zaman tatmin düzeylerini bazı değişkenlere göre incelemek amacıyla yapılan bu araştırmanın evrenini Türkiye İç Anadolu bölgesindeki Gençlik merkezine üye gençler oluşturmaktadır. Araştırma grubunu ise bu bölgede bulunan 11 ildeki Gençlik merkezlerine üye olan yaşları 13-27 arasında değişen, 906 birey oluşturmaktadır. Katılımcılara ilişkin kişisel değişkenler Tablo 5'de verilmiştir. Buna göre kişisel değişkenler cinsiyet, yaş, algılanan gelir seviyesi, en uzun süre yaşanılan yerleşim yeri, sahip olunan günlük boş zaman miktarı, boş zamanının verimli kullanılıp kullanılmadığı, boş zaman süresini kısıtlayıcı etmenler ve boş zamanlarını zevkle geçirebilecekleri kişisel beceriye sahip olup olmama durumudur.

Tablo 5.

Katılımcılara ilişkin kişisel değişkenler

	Değişken	f	%	Toplam
Cinsiyet	**Erkek**	406	51,4	906
	Kadın	440	48,6	
Yaş Grubu	13-16	318	35,1	906
	17-20	370	40,8	
	21-24	147	16,2	
	25-27	71	7,8	
Algılanan Gelir	Düşük	132	14,6	906
	Orta	655	72,3	
	Yüksek	119	13,1	
Yerleşim Yeri	Köy/Kasaba	50	5,5	906
	İlçe	114	12,6	
	Şehir	742	81,9	
Günlük Boş Zaman	1-2 saat	313	34,5	906
	3-4 saat	409	45,1	
	5 saat ve üstü	184	20,3	
Boş zaman verimli kullanım durumu	Evet	336	37,1	906
	Hayır	154	17,0	
	Kısmen	416	45,9	
Boş Zaman Süresi Kısıtlayıcı Etmen	Okul/ders yoğunluğu	401	44,3	906
	Bir işte çalışıyor olmam	67	7,4	
	Ekonomik sebepler	62	6,8	
	Zamanı planlama hatalarım	247	27,4	
	Ev içerisindeki sorumluluklarım	72	7,9	
	Ulaşım	41	4,5	
	Diğer	15	1,7	
Kişisel Beceriye Sahip Olma durumu	Var	691	76,3	906
	Yok	215	23,7	

3.3. Verileri Toplama Aracı

Bu araştırmada kişisel değişkenlere ilişkin verilerin toplanması için literatür taraması ve uzman görüşleri alınarak araştırmacının geliştirdiği sekiz soru bulunurken, katılımcıların serbest zaman tatmin düzeylerini belirlemek amacıyla Beard ve Ragheb' in (1980) geliştirdikleri, Karlı ve arkadaşlarının (2008) yılında geçerlilik güvenilirlik çalışmasını yaparak Türkçe literatüre kazandırdıkları 39 sorudan ve altı alt boyuttan oluşan iç tutarlılık (Chronbach Alfa) katsayısı .92 olarak bulunmuş Serbest Zaman Tatmin Ölçeği (Leisure Satisfaction Scale/LSS) kullanılmıştır (Beard, Ragheb, 1980). Ölçek 5'li Likert tipi bir ölçektir ve ölçekten alınabilecek en yüksek puan 195 olup, alınabilecek en düşük puan ise 39' dur. Serbest Zaman Tatmin Ölçeği altı alt boyuttan oluşmaktadır. Psikolojik alt boyut serbest zaman etkinliklerinin bireye kattığı psikolojik faydalar olan özgürlük hissi, eğlence, bir etkinlik içerisinde yer alma, entelektüel gelişim, başarı ve özgüven gibi kavramları kapsayan 8 maddeden, eğitim alt boyutu zihinsel uyarılma, kişinin kendisini, toplumu ve çevreyi tanıması ve yeni şeyler öğrenmesi, beceri düzeyini geliştirme ve kişisel gelişim

gibi eğitimsel faydaların tatmin gücünü inceleyen 9 maddeden, sosyal alt boyut kişinin bir grup içerisinde yer alma, yeni insanlarla tanışma ve arkadaş olma ve kendini kabul ettirme gibi sosyalleşmeye yönelik tatmin duygusunu belirme niteliğini içeren 8 maddeden, rahatlama boyutu bireylerin rahatlama, dinlenme yenilenme, stresten ve hayatın zorluklarından uzaklaşabilmesine ve kendini iyi hissetmesine yönelik duyguları ölçmeyi amaçlayan 4 maddeden, fizyolojik alt boyut bireylerin katıldıkları etkinlikler sonucunda zinde kalma, sağlıklı olma ve kilo kontrolü gibi fizyolojik faydalardan kaynaklı tatmin duygularından oluşan 6 maddeden ve estetik alt boyut bireylerin serbest zaman etkinliklerini gerçekleştirmek için bulundukları alanların tasarım, güzellik, ilginçlik hoşluk bakımından oluşan özelliklerine ilişkin tatmin duygusunu inceleyen 4 maddeden oluşmaktadır. Bu araştırma için ölçeğin toplam iç tutarlılık katsayısı .96 iken, ölçeğin alt boyutlarına ilişkin iç tutarlılık katsayıları; Eğitim .89, Fizyolojik .91, Estetik .91, Rahatlama .90, Sosyal .89, Psikolojik .90 olarak bulunmuştur.

3.4. Verilerin Toplanması

Verileri toplama ile ilgili Gençlik Merkezleri Daire Başkanı'nın izni ile Gençlik Merkezleri Müdürleri ile iletişime geçilmiştir. Araştırmada kullanılan kişisel değişkenlere ilişkin verileri içeren anket (Ek 1) ile Serbest Zaman Tatmin Ölçeği (Ek 2) posta yoluyla 12 gençlik merkezine gönderilmiştir. Gençlik merkezlerinde görevli gençlik liderleri tarafından gençlik merkezleri faaliyetlerine katılan aktif üyelere anketler uygulanmıştır. Verileri toplama aşamasında İç Anadolu bölgesinde bulunan Gençlik Spor Bakanlığı'na bağlı hizmet veren gençlik merkezleri ile iletişime geçilerek, 12 merkezde arasından rekreatif etkinliklere katılan bireylerin arasından tesadüfi örneklem yöntemi ile seçilen katılıma gönüllü olanlar ile birebir görüşülerek araştırma verileri toplanmıştır. Veri toplama aşamasında toplamda 1000 anket dağıtılmış, çalışma kapsamında kullanılacak, eksiksiz 906 katılımcıya ait veri analize alınmıştır.

3.5. Verilerin Analizi

Bu araştırmada verilerin istatistiksel analizi SPSS 19 paket programında yapılmıştır. Araştırma grubunun kişisel değişkenlerine ilişkin sorular için frekans ve yüzde hesaplamaları yapılmıştır. Değişkenlerin gruplara göre dağılımları incelenmiş, dağılımların normalliği ve varyansların homojenliği değerlendirilerek dağılımların parametrik özellik sergilemediği sonucuna varılmıştır. Bu nedenle katılımcıların serbest zaman tatmin

düzeylerinin değişkenler ile aralarında fark olup olmadığını ortaya koymak için Mann-Whitney U testi ve Kruskal-Wallis-H testi kullanılmıştır. Ayrıca anlamlı farklara ait grup içi ikili karşılaştırmalar yine Mann-Whitney U testi ile yapılmıştır. İstatistiksel anlamlılık düzeyi 0.05 olarak kabul edilmiştir.

BÖLÜM IV

BULGULAR VE YORUMLAR

Bu bölümde araştırmanın alt problemlerini çözümlemek amacıyla yapılan istatistiki işlemlere ve bu işlemler sonucunda elde edilen bulgulara ve bulgulara ilişkin yorumlara yer verilmiştir.

4.1. Gençlik Merkezi Faaliyetlerine Katılan Bireylerin Serbest Zaman Tatmin Düzeylerine İlişkin Bulgular

Tablo 6'da katılımcıların serbest zaman tatmin puanları ve alt boyutlarının aritmetik ortalama ve standart sapma değerleri verilmiştir.

Tablo 6.

Katılımcıların serbest zaman tatmini ve alt boyutlarının aritmetik ortalama ve standart sapma değerleri

N= (906)	Min.	Max.	$\bar{x}$	SS
Eğitim	1,0	5,00	3,71	,86
Fizyolojik	1,0	5,00	3,44	,92
Estetik	1,0	5,00	3,64	,99
Rahatlama	1,0	5,00	3,82	,97
Sosyal	1,0	5,00	3,68	,90
Psikolojik	1,0	5,00	3,63	,88
Serbest Zaman Tatmin	1,0	5,00	3,65	,77

Tablo 6' ya göre katılımcıların en yüksek aritmetik ortalama değerinin rahatlama boyutunda ($3{,}82 \pm 0{,}97$) , en düşük aritmetik ortalamanın ise fizyolojik boyutta ($3{,}44 \pm 0{,}92$) olduğu görülmektedir. Ayrıca gençlik merkezi faaliyetlerine katılan bireylerin serbest zaman tatmin düzeyinin ($3{,}65 \pm 0{,}77$) yüksek olduğu görülmektedir.

4.2. Gençlik Merkezi Faaliyetlerine Katılan Bireylerin Serbest Zaman Tatmin Düzeylerinin Kişisel Değişkenlere Göre Karşılaştırılması

Gençlik merkezi faaliyetlerine katılan bireylerin serbest zaman tatmin düzeylerinin cinsiyet, yaş, algılanan gelir seviyesi, en uzun süre yaşanılan yerleşim yeri, günlük boş zaman süresi, boş zamanın verimli kullanma durumu, boş zaman süresini kısıtlayıcı etmenler ve kişisel yeteneğe sahip olma değişkenlerine göre karşılaştırılması aşağıdaki tablolarda (Tablo 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14) yer almaktadır.

Tablo 7.

Katılımcıların cinsiyet değişkenine göre serbest zaman tatmin puanlarının karşılaştırılması

	Cinsiyet	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	z	p
Eğitim	Erkek	466	435,89	203127,00	2,086	,037*
	Kadın	440	472,15	207744,00		
Fizyolojik	Erkek	466	467,06	217652,00	1,608	,108
	Kadın	440	439,13	193219,00		
Estetik	Erkek	466	449,62	209523,50	,461	,645
	Kadın	440	457,61	201347,50		
Rahatlama	Erkek	466	434,23	202350,00	2,296	,022*
	Kadın	440	473,91	208521,00		
Sosyal	Erkek	466	444,18	206989,50	1,104	,270
	Kadın	440	463,37	203881,50		
Psikolojik	Erkek	466	456,96	212942,00	,410	,682
	Kadın	440	449,84	197929,00		
Serbest Zaman Tatmini	Erkek	466	447,33	208457,00	,730	,465
	Kadın	440	460,03	202414,00		

*p<0,05 istatistiksel olarak anlamlıdır.

Tablo 7'de katılımcıların serbest zaman tatmin puanları ve alt boyutlarının cinsiyet değişkenine göre karşılaştırılması gösterilmektedir. Cinsiyet değişkenine göre serbest zaman tatmin puanları arasındaki farkı tespit etmek için Mann-Whitney U testi uygulanmıştır. Elde edilen bulgular incelendiğinde cinsiyet değişkenine göre katılımcıların serbest zaman tatmin puanları sadece eğitim ve rahatlama alt boyutlarında değişiklik göstermektedir ($p<0,05$). Buna göre eğitim alt boyutunda ve rahatlama alt boyutunda gençlik merkezi faaliyetlerine katılan kadınların serbest zaman tatmin düzeyi erkeklerinkinden daha yüksektir.

Tablo 8.

Katılımcıların yaş değişkenine göre serbest zaman tatmin puanlarının karşılaştırılması

	Yaş	N	Sıra Ortalaması	χ^2	p
Eğitim	13-16	318	464,11	0,906	0,824
	17-20	370	448,96		
	21-24	147	442,31		
	25 ve üstü	71	452,80		
Fizyolojik	13-16	318	459,68	0,951	0,813
	17-20	370	443,38		
	21-24	147	460,67		
	25 ve üstü	71	463,69		
Estetik	13-16	318	467,53	1,479	0,687
	17-20	370	446,69		
	21-24	147	441,90		
	25 ve üstü	71	450,18		
Rahatlama	13-16	318	439,15	3,537	0,316
	17-20	370	470,32		
	21-24	147	434,71		
	25 ve üstü	71	469,01		
Sosyal	13-16	318	450,08	0,917	0,821
	17-20	370	459,30		
	21-24	147	439,07		
	25 ve üstü	71	468,46		
Psikolojik	13-16	318	459,35	0,299	0,960
	17-20	370	450,45		
	21-24	147	452,99		
	25 ve üstü	71	444,27		
Serbest Zaman Tatmini	13-16	318	456,59	0,171	0,982
	17-20	370	452,42		
	21-24	147	446,98		
	25 ve üstü	71	458,77		

Tablo 8'de katılımcıların serbest zaman tatmin puanları ve alt boyutlarının cinsiyet değişkenine göre karşılaştırılması gösterilmektedir. Yaş gruplarına göre serbest zaman tatmin puanları ve alt boyutları arasındaki farkı tespit etmek için Kruskal-Wallis-H testi uygulanmıştır. Yaş değişkenine göre serbest zaman tatmin puanları ve tüm alt boyutları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunamamıştır ($p>0,05$).

Tablo 9.

Katılımcıların algılanan gelir değişkenine göre serbest zaman tatmin puanlarının karşılaştırılması

	Algılanan Gelir	N	Sıra Ortalaması	χ^2	p
Eğitim	Düşük	132	426,06	4,438	0,109
	Orta	655	451,55		
	Yüksek	119	494,64		
Fizyolojik	Düşük	132	464,94	1,479	0,477
	Orta	655	447,20		
	Yüksek	119	475,51		
Estetik	Düşük	132	433,40	5,700	0,058
	Orta	655	448,20		
	Yüksek	119	504,95		
Rahatlama	Düşük	132	426,43	2,482	0,289
	Orta	655	454,54		
	Yüksek	119	477,82		
Sosyal	Düşük	132	445,63	3,646	0,162
	Orta	655	447,34		
	Yüksek	119	496,11		
Psikolojik	Düşük	132	423,49	11,542	0,003*
	Orta	655	446,27		
	Yüksek	119	526,58		
Serbest Zaman Tatmini	Düşük	132	433,10	5,097	0,078
	Orta	655	448,80		
	Yüksek	119	501,97		

*p<0,05 istatistiksel olarak anlamlıdır.

Tablo 9'da katılımcıların serbest zaman tatmin puanları ve alt boyutlarının algılanan gelir değişkenine göre karşılaştırılması gösterilmektedir. Algılanan gelir düzeyine göre serbest zaman tatmin puanları ve alt boyutları arasındaki farkı tespit etmek için Kruskal-Wallis-H testi uygulanmıştır. Elde edilen bulgular incelendiğinde algılanan gelir düzeyine göre katılımcıların serbest zaman tatmin puanları sadece psikolojik alt boyutta değişiklik göstermektedir (p<0,05). Bu değişikliğin hangi gruplar arasında olduğunu ortaya koymak için yapılan ikili karşılaştırmalara göre psikolojik alt boyutta algılanan gelir düzeyi yüksek olan gençlik merkezi faaliyetlerine katılan bireylerin algılanan gelir düzeyi orta ve düşük olanlardan serbest zaman tatmin puanları daha yüksektir.

Tablo 10.

Katılımcıların yerleşim yeri değişkenine göre serbest zaman tatmin puanlarının karşılaştırılması

	Yerleşim Yeri	N	Sıra Ortalaması	χ^2	p
Eğitim	Köy/kasaba	50	416,16	1,912	0,384
	İlçe	114	434,89		
	Şehir	742	458,88		
Fizyolojik	Köy/kasaba	50	440,21	4,034	0,133
	İlçe	114	409,30		
	Şehir	742	461,19		
Estetik	Köy/kasaba	50	438,87	1,933	0,380
	İlçe	114	424,17		
	Şehir	742	458,99		
Rahatlama	Köy/kasaba	50	441,83	2,439	0,295
	İlçe	114	419,55		
	Şehir	742	459,50		
Sosyal	Köy/kasaba	50	425,57	1,541	0,463
	İlçe	114	433,07		
	Şehir	742	458,52		
Psikolojik	Köy/kasaba	50	400,20	2,835	0,242
	İlçe	114	438,45		
	Şehir	742	459,40		
Serbest Zaman Tatmini	Köy/kasaba	50	421,14	2,964	0,227
	İlçe	114	421,90		
	Şehir	742	460,54		

Tablo 10'da katılımcıların serbest zaman tatmin puanları ve alt boyutlarının yerleşim yeri değişkenine göre karşılaştırılması gösterilmektedir. Yerleşim yerlerine göre serbest zaman tatmin puanları ve alt boyutları arasındaki farkı tespit etmek için Kruskal-Wallis-H testi uygulanmıştır. Buna göre katılımcıların en uzun süre yaşadıkları yerleşim yeri ile serbest zaman tatmin puanları ve tüm alt boyutları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunamamıştır ($p>0,05$).

Tablo 11.

Katılımcıların günlük boş zaman miktarı değişkenine göre serbest zaman tatmin puanlarının karşılaştırılması

	Günlük Boş Zaman Miktarı	N	Sıra Ortalaması	χ^2	p
Eğitim	1-2 saat	313	424,70	6,532	0,038*
	3-4 saat	409	462,57		
	5 saat ve üstü	184	482,34		
Fizyolojik	1-2 saat	313	426,32	5,500	0,064
	3-4 saat	409	471,95		
	5 saat ve üstü	184	458,73		
Estetik	1-2 saat	313	420,81	7,642	0,022*
	3-4 saat	409	468,41		
	5 saat ve üstü	184	475,97		
Rahatlama	1-2 saat	313	428,08	5,429	0,066
	3-4 saat	409	460,27		
	5 saat ve üstü	184	481,69		
Sosyal	1-2 saat	313	430,51	3,746	0,154
	3-4 saat	409	464,08		
	5 saat ve üstü	184	469,10		
Psikolojik	1-2 saat	313	422,38	6,853	0,032*
	3-4 saat	409	467,96		
	5 saat ve üstü	184	474,31		
Serbest Zaman Tatmini	1-2 saat	313	418,29	8,788	0,012*
	3-4 saat	409	469,49		
	5 saat ve üstü	184	477,86		

*p<0,05 istatistiksel olarak anlamlıdır.

Tablo 11’ de katılımcıların serbest zaman tatmin puanları ve alt boyutlarının günlük boş zaman miktarı değişkenine göre karşılaştırılması gösterilmektedir. Günlük boş zaman miktarına göre serbest zaman tatmin puanları ve alt boyutları arasındaki farkı tespit etmek için Kruskal-Wallis-H testi uygulanmıştır. Elde edilen bulgular incelendiğinde günlük boş zaman miktarına göre katılımcıların serbest zaman tatmin puanları ve eğitim, estetik, psikolojik alt boyut puanları değişiklik göstermektedir ($p<0,05$). Bu değişikliğin hangi gruplar arasında olduğunu ortaya koymak için yapılan ikili karşılaştırmalara göre serbest zaman tatmin puanları ve tüm fark çıkan alt boyutlarda günlük boş zaman miktarının 3-4 saat olduğunu belirten gençlik merkezi faaliyetlerine katılan bireylerin 1-2 saat olduğunu belirtenlerden ve ayrıca serbest zaman tatmin puanları, eğitim, estetik alt boyutlarında boş zaman miktarının 5 saat ve üstü olduğunu belirten gençlik merkezine üye gençlerin 1-2 saat olduğunu belirtenlerden serbest zaman tatmin puanları daha yüksektir.

Tablo 12.

Katılımcıların boş zamanı verimli kullanma durumlarına göre serbest zaman tatmin puanlarının karşılaştırılması

Boş Zaman Verimli kullanma		N	Sıra Ortalaması	χ^2	p
Eğitim	Evet	336	492,21	13,618	0,001*
	Hayır	154	397,11		
	Kısmen	416	443,11		
Fizyolojik	Evet	336	482,14	14,377	0,000*
	Hayır	154	382,56		
	Kısmen	416	456,63		
Estetik	Evet	336	487,39	15,035	0,001*
	Hayır	154	392,62		
	Kısmen	416	448,66		
Rahatlama	Evet	336	464,26	2,837	0,160
	Hayır	154	417,44		
	Kısmen	416	458,16		
Sosyal	Evet	336	489,16	14,504	0,001*
	Hayır	154	388,85		
	Kısmen	416	448,63		
Psikolojik	Evet	336	496,08	24,845	0,000*
	Hayır	154	365,07		
	Kısmen	416	451,85		
Serbest Zaman Tatmini	Evet	336	495,18	19,821	0,000*
	Hayır	154	372,12		
	Kısmen	416	449,96		

*p<0,05 istatistiksel olarak anlamlıdır.

Tablo 12' de katılımcıların serbest zaman tatmin puanları ve alt boyutlarının boş zamanı verimli kullanma durumuna göre karşılaştırılması gösterilmektedir. Boş zamanı verimli kullanma durumuna göre serbest zaman tatmin puanları ve alt boyutları arasındaki farkı tespit etmek için Kruskal-Wallis-H testi uygulanmıştır. Elde edilen bulgular incelendiğinde boş zamanı verimli kullanma durumuna göre katılımcıların serbest zaman tatmin puanları ve eğitim, fizyolojik, estetik, sosyal, psikolojik alt boyut puanları değişiklik göstermektedir (p<0,05). Bu değişikliğin hangi gruplar arasında olduğunu ortaya koymak için yapılan ikili karşılaştırmalara göre serbest zaman tatmin puanları ve estetik, sosyal ve psikolojik alt boyutlarda boş zamanını verimli kullandığını belirten gençlik merkezi faaliyetlerine katılan bireylerin kısmen verimli ve verimsiz kullandığını belirtenlerden, aynı zamanda kısmen verimli kullandığını belirtenlerin verimsiz kullandığını belirtenlerden serbest zaman tatmin düzeyi daha yüksektir. Bununla birlikte eğitim alt boyutunda boş zamanını verimli kullandığını belirten gençlik merkezi faaliyetlerine katılan bireylerin kısmen verimli ve verimsiz kullandığını belirtenlerden serbest zaman tatmin düzeyi daha yüksekken fizyolojik alt boyutta boş zamanını verimsiz kullandığını söyleyenlerin verimli ve kısmen verimli kullandığını söyleyenlerden serbest zaman tatmin düzeyleri daha düşüktür.

Tablo 13.

Katılımcıların boş zaman sürelerini kısıtlayıcı etmenlere göre serbest zaman tatmin puanlarının karşılaştırılması

	Boş zaman Süresi Kısıtlayıcı Etmen	N	Sıra Ortalaması	χ^2	p
Eğitim	Okul/ders yoğunluğu	401	464,82	9,387	0,153
	Bir işte çalışıyor olmam	67	389,42		
	Ekonomik sebepler	62	468,56		
	Zamanı planlama noktasındaki hatalarım	248	452,42		
	Ev içerisindeki sorumluluklarım	72	411,85		
	Ulaşım	41	465,45		
	Diğer	15	559,87		
Fizyolojik	Okul/ders yoğunluğu	401	479,73	13,104	0,041*
	Bir işte çalışıyor olmam	67	452,72		
	Ekonomik sebepler	62	458,65		
	Zamanı planlama noktasındaki hatalarım	248	423,64		
	Ev içerisindeki sorumluluklarım	72	389,37		
	Ulaşım	41	453,89		
	Diğer	15	535,03		
Estetik	Okul/ders yoğunluğu	401	457,57	11,857	0,065
	Bir işte çalışıyor olmam	67	408,90		
	Ekonomik sebepler	62	449,86		
	Zamanı planlama noktasındaki hatalarım	248	460,92		
	Ev içerisindeki sorumluluklarım	72	399,67		
	Ulaşım	41	481,23		
	Diğer	15	618,77		
Rahatlama	Okul/ders yoğunluğu	401	471,80	5,916	0,433
	Bir işte çalışıyor olmam	67	427,82		
	Ekonomik sebepler	62	451,87		
	Zamanı planlama noktasındaki hatalarım	248	441,50		
	Ev içerisindeki sorumluluklarım	72	410,06		
	Ulaşım	41	447,13		
	Diğer	15	510,17		
Sosyal	Okul/ders yoğunluğu	401	468,22	5,483	0,483
	Bir işte çalışıyor olmam	67	431,78		
	Ekonomik sebepler	62	462,27		
	Zamanı planlama noktasındaki hatalarım	248	444,44		
	Ev içerisindeki sorumluluklarım	72	401,24		
	Ulaşım	41	461,51		
	Diğer	15	499,47		
Psikolojik	Okul/ders yoğunluğu	401	478,77	15,425	0,017*
	Bir işte çalışıyor olmam	67	405,86		
	Ekonomik sebepler	62	438,78		
	Zamanı planlama noktasındaki hatalarım	248	441,99		
	Ev içerisindeki sorumluluklarım	72	377,15		
	Ulaşım	41	471,55		
	Diğer	15	558,90		
Serbest Zaman Tatmini	Okul/ders yoğunluğu	401	475,00	11,819	0,066
	Bir işte çalışıyor olmam	67	406,25		
	Ekonomik sebepler	62	456,71		
	Zamanı planlama noktasındaki hatalarım	248	439,80		
	Ev içerisindeki sorumluluklarım	72	393,12		
	Ulaşım	41	467,02		
	Diğer	15	555,87		

*p<0,05 istatistiksel olarak anlamlıdır.

Tablo 13'de katılımcıların serbest zaman tatmin puanları ve alt boyutlarının boş zaman süresini kısıtlayıcı etmenlere göre karşılaştırılması gösterilmektedir. Boş zaman süresini kısıtlayıcı etmenlere göre serbest zaman tatmin puanları ve alt boyutları arasındaki farkı tespit etmek için Kruskal-Wallis-H testi uygulanmıştır. Elde edilen bulgular incelendiğinde boş zaman süresini kısıtlayıcı etmenlere göre katılımcıların sadece fizyolojik ve psikolojik alt boyut puanları değişiklik göstermektedir ($p<0,05$). Bu değişikliğin hangi gruplar arasında olduğunu ortaya koymak için yapılan ikili karşılaştırmalara göre fizyolojik alt boyutunda boş zaman süresini kısıtlayıcı etmen olarak zamanı planlama noktasındaki hatalar veya ev içerisindeki sorumlulukları olduğunu ifade eden gençlik merkezi faaliyetlerine katılan bireylerin okul/ders yoğunluğunu etmen olarak ifade edenlerden serbest zaman tatmin puanları daha düşüktür. Diğer fark çıkan alt boyutlardan biri olan psikolojik alt boyutta da boş zaman süresini kısıtlayıcı etmen olarak bir işte çalışıyor olmak veya ev içerisindeki sorumluluklar olduğunu söyleyenlerin okul/ders yoğunluğu olduğunu söyleyenlerden ve boş zaman süresini kısıtlayıcı etmeni ekonomik sebepler veya bir işte çalışıyor olmak olduğunu söyleyenlerin diğer olarak belirtenlerden serbest zaman tatmin düzeyi daha düşüktür.

Tablo 14.

Katılımcıların kişisel yeteneğe sahip olma durumuna göre serbest zaman tatmin puanlarının karşılaştırılması

	Kişisel Yetenek	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	z	p
Eğitim	Var	691	480,33	331909,00	5,539	0,000*
	Yok	215	367,27	78962,00		
Fizyolojik	Var	691	481,64	332815,50	5,813	0,000*
	Yok	215	363,05	78055,50		
Estetik	Var	691	481,31	332585,50	5,762	0,000*
	Yok	215	364,12	78285,50		
Rahatlama	Var	691	478,11	330376,50	5,108	0,000*
	Yok	215	374,39	80494,50		
Sosyal	Var	691	483,11	333829,00	6,113	0,000*
	Yok	215	358,33	77042,00		
Psikolojik	Var	691	489,28	338092,50	7,386	0,000*
	Yok	215	338,50	72778,50		
Serbest Zaman Tatmini	Var	691	488,60	337621,00	7,238	0,000*
	Yok	215	340,70	73250,00		

***p<0,05 istatistiksel olarak anlamlıdır.**

Tablo 14'de katılımcıların serbest zaman tatmin puanları ve alt boyutlarının kişisel yeteneğe sahip olma durumuna göre karşılaştırılması gösterilmektedir. Kişisel yeteneğe

sahip olma durumuna göre serbest zaman tatmin puanları arasındaki farkı tespit etmek için Mann-Whitney U testi uygulanmıştır. Elde edilen bulgular incelendiğinde kişisel yeteneğe sahip olma durumuna göre katılımcıların serbest zaman tatmin düzeyleri serbest zaman tatmin puanları ve tüm alt boyutlarda değişiklik göstermektedir. ($p<0,05$). Buna göre eğitim, fizyolojik, estetik, rahatlama, sosyal ve psikolojik alt boyutlarda gençlik merkezine üye olan boş zamanlarını zevkle geçirebileceği kişisel yeteneği olduğunu belirten katılımcıların serbest zaman tatmin düzeyleri kişisel yeteneğe sahip olmadığını belirtenlerden daha yüksektir.

BÖLÜM IV

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu bölümde, araştırma bulgularına dayalı olarak ulaşılan sonuç ve önerilere yer verilmiştir.

5.1. Sonuçlar

Araştırmanın bu bölümünde elde edilen bulgular ışığında araştırma sonuçlarına ve yapılan çalışmalar doğrultusunda tartışmaya yer verilecektir. Araştırma sonuçları kapsamında katılımcıların en yüksek aritmetik ortalama değerinin rahatlama boyutunda $(3,82 \pm 0,97)$, en düşük aritmetik ortalamanın ise fizyolojik boyutta ($3,44 \pm 0,92$) olduğu görülmektedir. Ayrıca gençlik merkezi faaliyetlerine katılan bireylerin serbest zaman tatmin düzeyinin $(3,65 \pm 0,77)$ yüksek olduğu görülmektedir.

Literatür incelendiğinde; Sönmezoğlu, Polat ve Aycan, (2014) gençlik merkezleri üyelerinin bazı demografik değişkenlere göre serbest zaman tatmin düzeylerini belirlemek amacıyla yaptıkları araştırmanın bulgularına göre katılımcıların serbest zaman tatmin düzeyinin rahatlama boyutunda en yüksek olduğu, fizyolojik boyutta ise en düşük olduğu belirlenmiştir. Sonuçlar, gençlerin serbest zamanlarını değerlendirmek için hizmet veren üç ildeki gençlik merkezleri üzerinden değerlendirildiğinde Düzce ve Bolu'daki üyelerin serbest zaman tatmin düzeylerinin Ankara'daki üyelere oranla fizyolojik boyut dışında kalan diğer tüm alt boyutlarda daha yüksek olduğunu göstermektedir. Gençlik merkezlerinde çalışanların tutumu, diğer üye katılımcıların özellikleri ya da gençlik merkezinde yapılan etkinliklerin türünün farklı olması gibi etkenlerin böyle bir farklılığın ortaya çıkmasına sebep olabileceği sonucuna varan çalışmalara rastlanmaktadır.

Araştırma sonucunda elde edilen bulgular incelendiğinde cinsiyet değişkenine göre katılımcıların serbest zaman tatmin puanları sadece eğitim ve rahatlama alt boyutlarında değişiklik göstermektedir ($p<0,05$). Buna göre eğitim alt boyutunda ve rahatlama alt boyutunda gençlik merkezine üye kadınların serbest zaman tatmin düzeyi erkeklerinkinden daha yüksektir.

Sönmezoğlu vd. (2014) yaptıkları araştırma nihayetinde elde ettikleri bulgulara bakıldığında; cinsiyet değişkenine göre katılımcıların serbest zaman tatmin puanları sadece eğitim ve rahatlama alt boyutlarında değişiklik göstermektedir ($p<0,05$). Buna göre eğitim alt boyutunda ve rahatlama alt boyutunda gençlik merkezine üye kadınların serbest zaman tatmin düzeyi erkeklerinkinden daha yüksektir. Literatüre bakıldığında bu sonuca paralellik gösteren çalışmalara rastlanmaktadır. Bunlara örnek verecek olursak Gençlik Merkezi Üyeleri ve Bazı Değişkenlere Göre Serbest Zaman Tatmin Düzeylerini inceleyen bir araştırmada, cinsiyet değişkeni ile serbest zaman tatmin düzeyi arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur. Cinsiyet açısından durum değerlendirildiğinde Psikolojik, Eğitim ve Rahatlama alt boyutlarında kadınların serbest zaman tatmin düzeylerinin erkeklere oranla daha yüksek olduğu görülmektedir. Üniversite Öğrencilerinin Serbest Zaman Tatmin Düzeylerinin Cinsiyete ve Gelire Göre İnceleyen bir diğer çalışmada, yapılan Çok Yönlü Varyans Analizi sonuçları; kadın ve erkek katılımcıların serbest zaman tatmin düzeylerinde cinsiyete göre bir fark olmadığını ortaya koymuştur (Yerlisu Lapa, Ağyar ve Bahadır, 2012).

Bir diğer değişkenimiz olan yaş değişkenine göre serbest zaman tatmin puanları ve tüm alt boyutları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunamamıştır. Bu doğrultuda yaş arttıkça ya da azaldıkça gençlik merkezine üye bireylerin serbest zaman tatmin düzeyleri farklılık göstermemektedir diyebilmekteyiz.

Gelir değişkeni göz önüne alındığında elde edilen bulgular; algılanan gelir düzeyine göre katılımcıların serbest zaman tatmin puanları sadece psikolojik alt boyutta değişiklik göstermektedir şeklinde ifade edilmiştir. Bu değişikliğin hangi gruplar arasında olduğunu ortaya koymak için yapılan ikili karşılaştırmalara göre psikolojik alt boyutta algılanan gelir düzeyi yüksek olan gençlik merkezine üye gençlerin, algılanan düzeyi orta ve düşük olanlardan serbest zaman tatmin puanları daha yüksektir.

Ardahan ve Yerlisu Lapa'nın (2010) üniversite öğrencilerinin serbest zaman tatmin düzeylerinin cinsiyete ve gelire göre İnceledikleri araştırmada elde edilen bulgular, serbest zaman tatmin düzeyinin gelire göre Psikolojik, Eğitim, Sosyal, Rahatlama, Fizyolojik ve Estetik alt boyutlarında ve ölçeğin toplamında anlamlı fark gösterdiğidir. Tüm alt boyutlarda; 350 TL. altı ile 351-700 TL., 350 TL. altı ile 701 TL. üstü, 351-700 TL. ile 701 TL. gelir düzeyleri arasında fark bulunmuştur. Katılımcıların gelir düzeyleri arttıkça serbest zaman tatmin düzeyleri de artmaktadır. Özellikle geliri 350 TL. altında olan

öğrencilerin tüm alt boyutlarda çok düşük bir doyuma sahip olmaları gelirin kişinin serbest zaman aktiviteleri üzerinde etkili olduğunu göstermektedir.

Gümüş ve Karakullukçu'nun (2015) farklı bir örneklem grubuyla yaptığı araştırmada basketbol ve futbol taraftarında serbest zaman tatmin düzeylerinin incelenmesi hedeflenmiş, araştırma grubuna "Türkiye standartları göz önünde bulundurulduğunda kendi ekonominizi ne düzeyde görüyorsunuz?" şeklinde yöneltilen soruya "kötü", "orta", "iyi" şeklinde verilen cevaplar analiz edildiğinde ekonomik düzeyini "kötü" (=3,701) olarak belirten bireylerin serbest zaman tatmin alt ölçek puanlarının ve toplam ölçek puanlarının ekonomik düzeylerini "orta" (=4,212) ve "iyi" (=4,473) olarak belirten bireylere oranla daha düşük olduğu saptanmıştır. Bu bulgu ekonomik düzey ile serbest zaman tatmini arasında anlamlı bir ilişki olduğu şeklinde yorumlanabilmektedir. Yapılan bu araştırmalarda elde edilen sonuçlar benzerlik göstermektedir. Buna göre gelir durumu yükseldikçe serbest zaman tatmin düzeyininde doğru orantılı olarak arttığı görülmektedir.

Yerleşim yeri değişkenine göre elde edilen bulgular; katılımcıların en uzun süre yaşadıkları yerleşim yeri ile serbest zaman tatmin puanları ve tüm alt boyutları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunamadığı yönündedir. Araştırma sonucumuza paralel olarak futbol ve basketbol taraftarında serbest zaman tatmin düzeylerinin incelenmesi üzerine yapılan araştırmada, yapılan analizler bireylerin serbest zaman tatminlerinde; büyüyüp yetiştikleri yer ve eğitim durumları açısından anlamlı bir ilişki göstermemektedir (Gümüş ve Karakullukçu, 2015).

Elde edilen bulgular incelendiğinde günlük boş zaman miktarına göre katılımcıların serbest zaman tatmin puanları ve eğitim, estetik ve psikolojik alt boyut puanları anlamlı farklılık göstermektedir ($p<0,05$). Bu farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu ortaya koymak için yapılan ikili karşılaştırmalara göre serbest zaman tatmin puanları ve tüm fark çıkan alt boyutlarda günlük boş zaman miktarının 3-4 saat olduğunu belirten gençlik merkezine üye gençlerin 1-2 saat olduğunu belirtenlerden ve ayrıca serbest zaman tatmin puanları, eğitim, estetik ve psikolojik alt boyutlarında boş zaman miktarının 5 saat ve üstü olduğunu belirten gençlik merkezine üye gençlerin 1-2 saat olduğunu belirtenlerden serbest zaman tatmin puanları daha yüksektir sonucu ortaya çıkmaktadır.

Bireylerin boş zamanlarını verimli kullanıp kullanmadıklarına yönelik elde edilen bulgular incelendiğinde boş zamanı verimli kullanma durumuna göre katılımcıların serbest zaman tatmin puanları ve eğitim, fizyolojik, estetik, sosyal, psikolojik alt boyut puanları değişiklik göstermektedir. Bu değişikliğin hangi gruplar arasında olduğunu ortaya koymak için

yapılan ikili karşılaştırmalara göre serbest zaman tatmin puanları ve estetik, sosyal ve psikolojik alt boyutlarda boş zamanını verimli kullandığını belirten gençlik merkezine üye gençlerin kısmen verimli ve verimsiz kullandığını belirtenlerden, aynı zamanda kısmen verimli kullandığını belirtenlerin verimsiz kullandığını belirtenlerden serbest zaman tatmin düzeyi daha yüksektir. Bununla birlikte eğitim alt boyutunda boş zamanını verimli kullandığını belirten gençlik merkezine üye gençlerin kısmen verimli ve verimsiz kullandığını belirtenlerden serbest zaman tatmin düzeyi daha yüksekken fizyolojik alt boyutta boş zamanını verimsiz kullandığını söyleyenlerin verimli ve kısmen verimli kullandığını söyleyenlerden serbest zaman tatmin düzeyleri daha düşüktür.

Boş zaman sürelerini kısıtlayıcı etmenler incelendiğinde elde edilen bulgular ışığında boş zaman süresini kısıtlayıcı etmenlere göre katılımcıların sadece fizyolojik ve psikolojik alt boyut puanları değişiklik göstermektedir. Bu değişikliğin hangi gruplar arasında olduğunu ortaya koymak için yapılan ikili karşılaştırmalara göre fizyolojik alt boyutunda boş zaman süresini kısıtlayıcı etmen olarak zamanı planlama noktasındaki hatalar veya ev içerisindeki sorumlulukları olduğunu ifade eden gençlik merkezine üye gençlerin okul/ders yoğunluğunu etmen olarak ifade edenlerden serbest zaman tatmin puanları daha düşüktür. Ayrıca psikolojik alt boyutta da boş zaman süresini kısıtlayıcı etmen olarak bir işte çalışıyor olmak veya ev içerisindeki sorumluluklar olduğunu söyleyenlerin, okul/ders yoğunluğu olduğunu söyleyenlerden ve boş zaman süresini kısıtlayıcı etmeni ekonomik sebepler veya bir işte çalışıyor olmak olduğunu söyleyenlerin diğer olarak belirtenlerden serbest zaman tatmin düzeyi daha düşüktür sonuçları elde edilmiştir.

Elde edilen bulgular incelendiğinde kişisel yeteneğe sahip olma durumuna göre katılımcıların serbest zaman tatmin düzeyleri serbest zaman tatmin puanları ve tüm alt boyutlarda değişiklik göstermektedir. Buna göre eğitim, fizyolojik, estetik, rahatlama, sosyal ve psikolojik alt boyutlarda gençlik merkezine üye olan boş zamanlarını zevkle geçirebileceği kişisel yeteneği olduğunu belirten katılımcıların serbest zaman tatmin düzeyleri kişisel yeteneğe sahip olmadığını belirtenlerden daha yüksektir.

Üyelik süresi dikkate alındığında ise gençlik merkezine üyelik süresi ile psikolojik boyut ve eğitim boyutlarında arasında anlamlı pozitif korelasyon bulunmuştur. Bununla birlikte ilişkilerin gücü ise oldukça zayıftır. Ayrıca kişinin gençlik merkezine gitme sıklığı ile psikolojik alt boyut arasında da anlamlı pozitif korelasyon ancak ilişki gücü açısından oldukça zayıf korelasyon tespit edilmiştir (Sönmezoğlu vd., 2014).

5.2. Öneriler

- Gençlik ve Spor Bakanlığı'na bağlı gençlik merkezleri 14-29 yaş arası gençlerin katılımıyla anlamını bulan kurumlardır. Bundan dolayı, ülkemizdeki gençlik tanımında belirtilen yaş aralığındaki her bireyin gençlik merkezlerini tanıması ve gençlik merkezlerinin faaliyetlerinden haberdar edilmesi sağlanmalıdır.
- Bu konuda, Kredi ve Yurtlar Kurumu'nda (KYK) gençlik ofisleri, üniversitelerde irtibat ofisleri ve illerde tüm liselere gençlik liderleri tarafından gençlik merkezleri tanıtımı yapılması çok faydalı olmaktadır. Gençlik merkezi faaliyetlerinin gençlere ulaştırılması adına bu çalışmaların artırılarak sürdürülebilirliği sağlanmalıdır.
- Araştırmanın sonuçlarına bakıldığında gençlerin en değerli sermayesi olan zamanlarını ve gençliklerini bugünleri ve yarınları adına faydalı ve iyi çalışmalarla değerlendirmelerinin gerekliliği ortaya çıkmaktadır. Gençlik merkezlerine üye olan/olmayan gençlere serbest/boş zamanları değerlendirme alışkanlığı ve kültürünü yerleştirmek, onlarda bu bilinci ve farkındalığı oluşturmak için serbest/boş zamanlarını etkin ve nitelikli değerlendirme eğitimleri verilebilir. Bu eğitimler gençlik merkezlerinde de verilmesi sağlanarak aynı zamanda gençlik merkezlerinin faaliyetleri ve gençlere sunduğu imkanlar hakkında bilgilendirme yapılabilir.
- Gençlik merkezlerinde verilen hizmetlerin, gençlerin beklentilerini karşılama açısından, gençleri kötü alışkanlıklardan koruma yönüyle etki araştırması yapılabilir.
- Gençlik merkezlerinde yapılan faaliyet ve etkinliklerin programlanması; yapılan ihtiyaç analizleri ve anket sonuçlarına göre gerçekleştirilebilir.
- Gençlik merkezlerine üye gençlerin spor faaliyetlerinden faydalanmaları için, Gençlik Hizmetleri ve Spor İl Müdürlüklerine bağlı spor salonlarına yönlendirilmektedir. Bu konuda Gençlik Hizmetleri ve Spor İl Müdürlükleri ile koordineli olarak çalışmaya devam edilmeli gençlerin istedikleri spor faaliyetinden faydalanmalarına destek sağlanmalıdır.
- Gençlik merkezlerine üye olan gençlere ve gençlerin ailelerine, gençlik merkezlerinin sunduğu imkanlarla alakalı, hizmet kalitesini artırmaya ve daha iyi hizmet sunmaya yönelik anketler uygulanmalıdır. Anketlerin sonuçları ilgililer ve yetkililerle paylaşılarak değerlendirilmelidir.
- Gençlik merkezlerine üye gençlerin sorunlarına, ergenlik döneminde yaşadıkları psikolojik sorunlara çözüm üretmek ve gençlere yardımcı olabilmek için, gençlik merkezlerinde istihdam edilmek üzere; sosyal hizmet uzmanı, psikolojik danışma ve rehberlik uzmanı gibi farklı alanlardaki uzmanların da çalıştırılması sağlanmalıdır.

- Gençlik merkezlerinin inşa ve temini aşamalarında gençlerin yoğun olarak bulundukları veya ziyaret ettikleri merkezi yerler tercih edilmeli ve gençlerin kolay ulaşım sağlaması göz önünde bulundurulmalıdır.
- Gençlik merkezlerinde görevli gençlik liderlerine hizmet içi eğitim verilmektedir. Gençlik merkezlerinin hizmet kalitesi ve memnuniyetin artırılması için hizmet veren personellerin gerekli eğitim ve seminerleri alması sağlanarak bu konudaki çalışmalar artırılarak devam ettirilmelidir.
- Gençlerle ilgili çalışma yürüten ve hizmet veren tüm kamu kurum ve kuruluşları, sivil toplum kuruluşları, gençlik kulüpleri ve toplulukları ile sürekli bir bilgi alışverişinde bulunulmalı ve bunlarla koordineli şekilde çalışmalar yürütülmelidir.
- İç Anadolu bölgesinde gençlik merkezi faaliyetlerine katılan bireyler üzerine yapılan bu çalışmanın benzeri, Türkiye geneli gençlik merkezi faaliyetlerine katılan bireyler üzerine de yapılmalıdır.
- Üniversitelerle işbirliği içinde daha fazla gençlik alanında çalışma ve araştırmalar yapılmasına imkân verilerek, alandaki akademik çalışma örneklerinin zenginleştirilmesi sağlanmalı ve Dünya'daki ilgili örnekleriyle karşılaştırılması teşvik edilmelidir.
- Ocak 2016 itibariyle Türkiye'de bulunan 212 gençlik merkezinde 810 gençlik lideri çalışmaktadır. Buradan her gençlik merkezine ortalama 4 gençlik lideri düştüğü görülmektedir. Gençlik merkezlerinin daha aktif ve daha verimli çalışmaları için, nitelikli personel sayısının artırılması gerekmektedir.
- Gençlik merkezlerinde rekreasyon faaliyetleri ve serbest zamanların değerlendirilmesi yönüyle özellikle Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu (BESYO) ve Spor Bilimleri Fakültesinin Rekreasyon bölümü mezunlarının istihdam edilmesi kuruma ve faaliyetlere olumlu katkı sağlayacaktır.
- Ülkemizde gençlere verilen hizmetin nitelik ve niceliğini tüm yurtta eş düzeyde verilmesi ve bu sayede tüm gençlerin erişimine uygun olmalarını sağlayabilmek için, ülkemizde bütüncül, kapsamlı ve sistemli gençlik politikalarına ihtiyaç duyulmaktadır. Araştırma sonuçlarından da görüldüğü gibi, gençlerin kişisel ve sosyal gelişimi üzerinde son derece olumlu ve büyük bir etkisi olan gençlik merkezlerinin ve bu merkezler aracılığıyla gençlerin serbest zamanlarında katıldıkları faaliyetlerin daha yaygın ve izlenebilir seviyelere getirilmesine dönük çalışmalar artırılmalıdır.

KAYNAKLAR

Ağaoğlu, Y.S. (2006, Kasım). *Serbest zaman felsefesi*. 9. Uluslararası Spor Bilimleri Kongresi'nde sunulmuş bildiri, Muğla Üniversitesi, Muğla.

Ardahan, F. & Yerlisu-Lapa, T. (2010). Üniversite öğrencilerinin serbest zaman tatmin düzeylerinin cinsiyete ve gelire göre incelenmesi. *Hacettepe Journal of Sport Sciences*, 21(4), 129–136.

Arslan, S. (2010). *Yetişkin kent halkının belediyelerin serbest zaman eğitimi ile rekreasyon etkinliklerinin sunumuna ve yaşam kalitesine etkisine ilişkin görüşleri (Ankara Büyükşehir Belediyesi Örneği).* Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Arslan, S. (2013). *(Yetişkin Eğitimi Bakış Açısıyla) Serbest zaman-rekreasyon ve serbest zaman eğitimi.* Ankara: Nobel.

Aycan A. (2005). *Gençlik merkezlerinin örgütsel etkililik ve hizmet kalitesinin değerlendirilmesi.* Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Aydın, E. (2012). *Üniversite öğrencilerinin boş zamanlarını değerlendirmeleri ile sosyal uyum ve iletişim becerileri arasındaki ilişkilerin incelenmesi.* Yüksek Lisans Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Trabzon.

Aytaç, Ö. (2002). Boş zaman üzerine kuramsal yaklaşımlar. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 12(1), 231-260.

Ayyıldız, T. (2015). *Rekreatif dans aktivitelerine katılan bireylerin serbest zaman tatmin düzeylerinin incelenmesi.* Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Baltaş, A. & Baltaş, Z. (1987). *Başarılı ve sağlıklı olmak için stres ve başarma yolları*. İstanbul: Remzi.

Beard, J. G. & Ragheb, M. G. (1980). *Measuring leisure satisfaction.* Journal of Leisure Research, 12 (1), 20–33.

Bozgeyikli, H. (2013). *Üniversite gençlerinin serbest zaman kullanım alışkanlıkları araştırması.* Gençlik ve Spor Bakanlığı, Ankara, 72.

Eren, E. (1993). *Yönetim ve organizasyon*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi.

Erkan, A. (Ed.). (2015). *Verilerle gençlik ve spor.* Ankara: Başak.

Gediz, S. (2012). *Kamu hizmeti olarak rekreasyon etkinlikleri kapsamında "gençlik hizmetleri ve spor il müdürlükleri batı akdeniz bölgesi gençlik merkezleri analizi"* Yüksek Lisans Tezi, Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Antalya.

Gençlik ve Spor Bakanlığı, (2015). http://genclikmerkezi.gsb.gov.tr/Site/Icerikdetay.aspx?ID=81 sayfasından erişilmiştir.

Gençlik ve Spor Bakanlığı. (2013). *Ulusal gençlik ve spor politikası belgesi.* Gençlik ve Spor Bakanlığı, Ankara, 57.

Gençlik ve Spor Bakanlığı. (2015). http://www.gsb.gov.tr/Projects.aspx sayfasından erişilmiştir.

Güçlü, M. (2013). Gençlik döneminde boş zaman faaliyetlerinin yeri ve önemi. *Gençlik Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 158-169.

Gümüş, H. & Karakullukçu Ö.F., (2015) Futbol ve basketbol taraftarında serbest zaman tatmini: Afyonkarahisar örneği. *International Journal of Science Culture and Sport* (3), 401-409.

Gür, B.S., Dalmış, İ., Kırmızıdağ, N., Çelik, Z. & Boz, N. (2012) *Türkiye'nin Gençlik Profili,* Ankara: Pelin. http://www.cocukhaklariizleme.org/wp-content/uploads/turkiyenin_genclik_profili_web.pdf sayfasından erişilmiştir.

Hazar, A. (2003). *Rekreasyon ve animasyon*. Ankara: Detay.

Karaküçük, S. (2005). *Rekreasyon: Boş zamanları değerlendirme*. Ankara: Gazi.

Karaküçük, S., Gürbüz, B. (2007). *Rekreasyon ve Kent(li)leşme.* Ankara: Gazi.

Karasar, N. (2013). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Ankara: Nobel.

Karaman, M. (2015). *Rekreasyonel amaçlı spor yapan bireylerin yaşam tatmini ve umutsuzluk düzeylerinin incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü Ankara.

Karlı, Ü., Polat, E., Yılmaz, B., & Koçak, S. (2008). Serbest zaman tatmin ölçeğinin (SZTÖ-uzun versiyon) geçerlilik ve güvenilirlik çalışması. *Spor Bilimleri Dergisi*, 19(2), 80-91.

Kılbaş, Ş. (1994). *Gençlik ve boş zamanı değerlendirme.* Adana: Çukurova Üniversitesi.

Kılbaş, Ş. (2010). *Rekreasyon: boş zamanları değerlendirme*. Ankara: Gazi.

Kraus, R.G. (1985). *Recreation program planning today, Scott, Foresman and Company,* London.

Küçüktopuzlu, F., Gözek, K. & Uğurlu, A. (2003, Mayıs). *Boş zaman rekreasyon ilişkisi ve üniversite öğrencilerinin boş zaman faaliyetlerini değerlendirmeye yönelik bir araştırma.* I. Gençlik Boş Zaman ve Doğa Sporları Sempozyumu'nda sunulmuş bildiri, Gazi Üniversitesi, Ankara.

Lafargue, P. (1999). *Haksız yönetime karşı tembellik hakkı* (V. Günyol, Çev.). İstanbul: Cumhuriyet Gazetesi.

Mevzuatı Geliştirme ve Yayın Genel Müdürlüğü, Gençlik Merkezi Yönetmeliği, (2003).http://www.mevzuat.gov.tr/Metin.Aspx?MevzuatKod=7.5.4137&MevzuatIliski=0&sourceXmlSearch= sayfasından erişilmiştir.

Müftügil, S. (1993). *Dinlence ve turizm ilişkisi.* Derleyen Ş. Yarcan. İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi.

Ozankaya, Ö. (1980). *Toplumbilim terimleri sözlüğü.* Ankara: TDK (Türk Dil Kurumu).

Örteş, G. (2010). *Gençlik ve spor il müdürlüklerine bağlı gençlik merkezlerinin 15-26 yaş arasındaki gençler tarafından bilinirlik düzeyi(Kocaeli İli Uygulanması).* Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Sönmezoğlu, U., Polat, E. & Aycan, A. (2014). Gençlik merkezi üyeleri ve bazı değişkenlere göre serbest zaman tatmin düzeyleri. *International Journal ofScience Culture and Sport,* (1), 219-229.

T.C. Başbakanlık Türkiye İstatistik Kurumu. (2007). http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=528 sayfasından erişilmiştir.

T.C. Başbakanlık Türkiye İstatistik Kurumu. (2007). https://biruni.tuik.gov.tr/yayin/views/visitorPages/index.zul sayfasından erişilmiştir.

T.C. Gençlik ve Spor Bakanlığı Gençlik Merkezleri. http://genclikmerkezi.gsb.gov.tr/site/vizyon.aspx sayfasından erişilmiştir.

T.C. Gençlik ve Spor Bakanlığı Gençlik Şurası Ön Komisyon Raporu. (2012). http://www.gencliksurasi.gsb.gov.tr/public/onrapor_kultur.pdf sayfasından erişilmiştir.

T.C. Kamu Denetçiliği Kurumu. İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi. http://www.ombudsman.gov.tr/contents/files/688B1--Insan Haklari-Evrensel-Beyannamesi.pdf. sayfasından erişilmiştir.

Tekin, A., Tekin, M. & Amman, M.T. (2006, Kasım). *Serbest zamanlarda yapılan fiziksel egzersizin üniversite öğrencilerinin depresyon ve atılganlık düzeylerine etkisi.* 9. Uluslararası Spor Bilimleri Kongresi'nde sunulmuş bildiri, Muğla Üniversitesi, Muğla.

Tezcan, M. (1993). *Boş zamanlar sosyolojisi.* Ankara: Ankara Üniversitesi.

Torkildsen, G. (1992). *Leisure and recreation management.*3.bs. London: E & FN Spon.

Türk Dil Kurumu (TDK). http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.5653, sayfasından erişilmiştir.

Ulusal Gençlik ve Spor Politikası Belgesi. (2013). http://www.gsb.gov.tr/public/edit/files/Mevzuat/ulusal_genclik_ve_spor_politikasi.pdf sayfasından erişilmiştir.

Yerlisu-Lapa, T., Ağyar, E. & Bahadır, Z. (2012). Yaşam tatmini, serbest zaman motivasyonu, serbest zaman katılımı: beden eğitimi ve spor öğretmenleri üzerine bir inceleme (Kayseri İli Örneği). *Spormetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi,* X (2) 53-59.

Yetim, A.A. (2011). *Sosyoloji ve spor*. Ankara: Berikan.

EKLER

EK-1. Anket Formu

Değerli Katılımcı,

Bilimsel bir araştırma için değerli görüşlerinize ihtiyaç duyulmaktadır. Lütfen tüm soruları dikkatlice okuyarak, isminizi yazmadan, sizin için uygun olan ifadenin yanına (X) işareti koyarak cevaplayınız. Araştırmaya yaptığınız katkı ve içten cevaplarınız için teşekkür ederim.

- **Devam ettiğiniz gençlik merkezinin ili ve adı……**

1.Cinsiyetiniz? Erkek ( ) Kadın ( )

2. Yaşınız?……

3. Doğdum Yeriniz? ……

4.Algıladığınız gelir seviyeniz ne düzeydedir?

Çok düşük( ) Düşük( ) Orta( ) Yüksek( ) Çok yüksek( )

5. En uzun süre yaşadığınız yerleşim yeri ne büyüklüktedir?

Köy/kasaba( ) İlçe ( ) Şehir ( ) Metropol( )

6. Boş zamanınızı zevkle geçirebileceğiniz kişisel beceriniz var mı?(enstrüman çalmak, resim yapmak, spor yapmak)

Evet( ) Hayır( )

7.Bir günde ortalama kaç saat boş zamanınız olur?

1 Saat ve daha az( ) 2 Saat( ) 3 Saat( ) 4 Saat( ) 5 Saat ve üstü( )

8.Boş zamanlarınızı verimli kullandığınızı düşünüyor musunuz?

Evet( ) Hayır( ) Kısmen( )

9. Boş zamanlarınızın suresini kısıtlayan temel faktör hangisidir?(Sadece bir seçeneği işaretleyebilirsiniz)

Okul ve derslerimin yoğunluğu	
Bir işte çalışıyor olmam	
Ekonomik sebepler	
Zamanı planlama noktasında ki hatalarım	
Ev içerisindeki sorumluluklarım	
Ulaşım	
Diğer……..	

EK-2. Serbest Zaman Tatmin Ölçeği

	1=Benim İçin Hemen Hiç Geçerli Değil	2=Benim İçin Nadiren Geçerli	3=Benim İçin Bazen Geçerli	4=Benim İçin Sıklıkla Geçerli	5=Benim İçin Hemen Hemen Her Zaman Geçerli
1- Serbest zamanlarımda yaptığım aktiviteleri özgürce seçerim.					
2- Serbest zaman aktivitelerim benim için çok ilginç.					
3- Serbest zaman aktivitelerimi uygulamaktan zevk alıyorum.					
4- Serbest zaman aktivitelerim bende öz güven sağlar.					
5- Serbest zaman aktivitelerim bana başarı hissi veriyor.					
6- Serbest zaman aktivitelerimde birçok değişik yetenek ve kabiliyetlerimi kullanırım.					
7- Serbest zaman aktivitelerimi uygularken kendimi tamamen aktiviteye veririm.					
8- Serbest zaman aktivitelerim entelektüel açıdan çekici.					
9- Serbest zaman aktivitelerim yeni beceriler öğrenmemde beni cesaretlendiriyor.					
10- Serbest zaman aktivitelerim etrafımda olanlar hakkındaki bilgimi arttırır.					
11- Serbest zaman aktivitelerim merakımın tatmin edilmesinde bana yardımcı oluyor.					
12- Serbest zaman aktivitelerim yeni şeyler denememem için bana olanaklar sağlar.					
13- Serbest zaman aktivitelerim bana kendimi tanımamda yardımcı olur.					
14- Serbest zaman aktivitelerim bana etrafımı, diğer insanları tanımamda yardımcı olur.					
15- Serbest zaman aktivitelerim genel olarak toplumu tanımamda bana yardımcı olur.					
16- Serbest zaman aktivitelerim bana doğa ile ilgili daha çok şey öğrenmemde yardımcı olur.					
17- Serbest zaman aktivitelerim kişiler arasındaki farklılıkları kabul etmemde bana yardımcı olur					
18- Serbest zaman aktivitelerim düşünce, duygu veya fiziki yeteneklerimi diğer insanlara göstermeme imkân veriyor.					
19- Serbest zaman aktiviteleri esnasında diğer insanlarla sosyal ilişkiler kurabiliyorum.					
20- Serbest zaman aktivitelerim diğer insanlarla sıkı ilişkiler kurmamda bana yardımcı oluyor.					

EK-2. (devam). Serbest Zaman Tatmin Ölçeği

21-Başka insanlarla gruplar içinde olabildiğim serbest zaman aktivitelerini tercih ediyorum.					
22-Serbest zaman aktivitelerim esnasında tanıştığım insanlar arkadaş canlısı.					
23-Serbest zaman aktivitelerimde eğlenceli insanlarla bir araya gelirim.					
24-Serbest zamanlarımda, çokça serbest zaman aktiviteleri yapmaktan hoşlanan insanlarla bir araya gelirim.					
25-Serbest zaman aktivitelerimi birlikte yaptığım insanlara karşı güçlü bağlılık hissi duyarım.					
26-Serbest zaman aktivitelerim rahatlamama yardımcı oluyor.					
27-Serbest zaman aktivitelerim stresten kurtulmama yardımcı oluyor.					
28- Serbest zaman aktivitelerim kendimi duygusal olarak iyi hissetmeme yardımcı olur.					
29- Serbest zaman aktivitelerine katılıyorum çünkü hoşlanıyorum.					
30- Serbest zaman aktivitelerim beni fiziksel olarak zorluyor.					
31-Fiziksel sağlığımı (uygunluğumu) arttıran serbest zaman aktiviteleri yaparım.					
32- Beni fiziksel olarak yenileyen (tazeleyen) serbest zaman aktivitelerini yaparım.					
33-Serbest zaman aktivitelerim sağlıklı kalmama yardımcı olur.					
34- Serbest zaman aktiviteleri kilomu kontrol etmemde bana yardımcı olur.					
35- Serbest zaman aktivitelerim enerji düzeyimi korumamda bana yardımcı olur.					
36- Serbest zaman aktivitelerimi yaptığım alanlar/yerler ilgi çekicidir.					
37-Serbest zaman aktivitelerimi yaptığım alanlar/yerler güzel yerlerdir.					
38-Serbest zaman aktivitelerimi yaptığım alanlar/yerler iyi dizayn edilmiştir.					
39-Serbest zaman aktivitelerimi yaptığım alanlar/yerler benim hoşuma giden (beni hoşnut eden) yerlerdir.					

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Soyadı , adı	: YAMAN, Bilal
Uyruğu	: T.C
Doğum tarihi ve yeri	: 10.05.1981-Ulus
Medeni Hali	: Evli
e-posta	: byaman67@gmail.com

Eğitim Derecesi	**Okul/Program**	**Mezuniyet yılı**
Lise	Zonguldak İmam-Hatip Lisesi	1999
Lisans	Selçuk Üniversitesi/ Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Bölümü	2004
Yüksek lisans	Gazi Üniversitesi/ Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Bölümü	Devam ediyor

İş Deneyimi, Yıl	**Çalıştığı Yer**	**Görev**
2013-Devam ediyor	Gençlik ve Spor Bakanlığı/ Proje ve Koordinasyon Genel Müdürlüğü	Gençlik ve Spor Uzman Yardımcısı

Yabancı Dili

İngilizce

Yayınlar

Akgül, M., Karaman, M., Karaküçük, S. & Yaman, B. (2015). An Examination of the Hopelessness Levels of Youngsters who Attend to Youth Centers in Central Anatolia Region in Turkey. *International Journal of Humanities and Social Science,* 5(9).

GAZİ GELECEKTİR..